

ADALET DERGİSİ
Journal of Justice
Yıl: 153 Dönem: VI 2026/1 Sayı: 76
ISSN: 1011-730X
ISSN (online): 2717-6614

CEZA HUKUKU BAĞLAMINDA KİŞİNİN GÖRÜNTÜSÜNÜ VEYA SESİNİ KAYDA ALMA VE YAYMA FİİLLERİ: HUKUKA UYGUNLUK SEBEBİNDE SINIRLAR

*Recording and Distributing a Person's Image or Voice in the Context
of Criminal Law: Limits on the Reasons of Justifications*

Dr. Öğr. Üyesi Çiler Damla BAYRAKTAR
Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi Hukuk Fakültesi
cilerdamla.bayraktar@asbu.edu.tr
ORCID: 0000-0002-7611-5088

Makale Bilgisi / Article Information

- Makale Türü (Article Types): Araştırma Makalesi (Research Article)
- Geliş Tarihi (Received): 16.01.2026
- Kabul Tarihi (Accepted): 20.02.2026
- Değerlendirme (Peer-Review): Editör Ön İnceleme - Çift Taraflı Körleme -
En az İki Dış Hakem – Yayın Danışma Kurulu Kararı
(Editorial Screening – Double-Blind Peer Review –
At Least Two External Reviewers – Decision of the Editorial
Advisory Board)
- İntihal (Plagiarism): Turnitin (İntihal incelemesi Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü işbirliği ile yapılmaktadır.)
- Etik Beyan (Ethical Statement): Çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere
uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada
belirtildiği beyan olunur. (It is declared that scientific and ethical
principles were followed during the preparation of the study, and all
referenced works are cited in the bibliography).

s.s. 525-558

Recording and Distributing a Person's Image or Voice in the Context of Criminal Law: Limits on the Reasons of Justifications

Abstract

The legal boundaries regarding filming and broadcasting are not widely known by the public. For example, individuals may record video footage of a person they believe to be committing a crime while passing by the scene and report this by disclosing the footage to the public via video publishing platforms. The unauthorized recording of images and sounds and the act of providing these recordings to others or disclosing them to the public clearly constitute the typical elements of the crime of violating the privacy of private life, as regulated in Article 134 of the Turkish Criminal Code. Therefore, in order to determine whether the person committing these acts can be held liable for this crime, it is necessary to analyze whether there is any legal justification for the acts of recording images or sounds by another person and disseminating these recordings. In our opinion, the question of whether there is a legal justification for the recording of images and sounds and the giving/dissemination of these recordings to someone else should first be examined by dividing it into two parts based on whether there is a case of “learning of a crime” in the incident. In other words, at this point, we believe that the decisive factor is whether the incident involves “a person who learns that a crime has been committed recording it or giving a recording that shows that a crime has been committed to someone.” However, the acts of recording and giving the recordings should, of course, be examined separately at this point. When it is concluded that there is no “learning of a crime” in the incident, the situation should be further evaluated based on whether the person who recorded and gave the records to someone else has the right to claim and defend themselves or whether they are a person subject to the burden of proof in a civil lawsuit.

The subject matter of this study was first examined in light of the findings in the Supreme Court decisions, and then our views on the subject were presented in detail in an attempt to resolve the issues.

Key words

Recording images/sound, submitting image/sound recordings to the competent authority, disclosing image/sound recordings to the public, recording images in public areas, recording images/sound for the purpose of proving a case

CEZA HUKUKU BAĞLAMINDA KİŞİNİN GÖRÜNTÜSÜNÜ VEYA SESİNİ KAYDA ALMA VE YAYMA FİİLLERİ: HUKUKA UYGUNLUK SEBEBİNDE SINIRLAR

Özet

Video çekmek ve yayınlamak konusundaki hukuki sınırlar toplum tarafından pek bilinmemektedir. Örneğin kişiler suç işlemekte olduğunu düşündüğü bir şahsın görüntülerini olay yerinden geçerken video kaydına alabilmekte ve bu görüntüleri video yayın platformları vasıtasıyla kamuya ifşa ederek ihbarda bulunabilmektedir. Görüntünün ve sesin izinsiz şekilde kayda alınması ve bu kayıtların başkasına verilmesi veya kamuya ifşa edilmesi fiillerinin TCK m. 134'te düzenlenmiş olan özel hayatın gizliliğini ihlal suçunun tipiklik unsurlarını gerçekleştirdiği açıktır. Öyleyse, bu fiilleri işleyen kişinin bu suçtan sorumlu tutulup tutulamayacağını tespit edebilmek için kişinin başkası tarafından görüntü veya ses kayıtlarının çekilmesi ve bu çekimlerin yayılması fiillerinde herhangi bir hukuka uygunluk sebebinin var olup olmadığının tahlil edilmesi gerekir. Kanımızca kişinin görüntü ve ses kayıtlarının çekilmesi ve bu çekimlerin birine verilmesi/yayılması fiillerinde bir hukuka uygunluk sebebinin var olup olmadığı hususu öncelikle olayda “bir suç öğrenme” halinin var olup olmadığı üzerinden ikiye ayrılarak incelenmelidir. Yani bu noktada kanımızca belirleyici olan husus, “bir suç işlendiğini öğrenen kişinin bunu kayda alması ya da bir suç işlendiğini gösterir bir kaydın birine verilmesi” halinin olayda var olup olmadığıdır. Ancak pek tabii kayıt altına alma ve kayıtların verilmesi fiilleri bu noktada ayrı ayrı inceleme konusu yapılmalıdır. Olayda bir “suç öğrenme” halinin mevcut olmadığı neticesine varıldığında ise durum, kayıt altına alan ve kayıtları başkasına veren kişinin iddia ve savunma hakkına sahip olup olmadığı ya da özel hukuk davasında ispat yükümlülüğü altında bir kişi olup olmadığı hususu üzerinden ayrıca değerlendirilmelidir.

Çalışmada konu, ilk olarak Yargıtay kararlarındaki tespitler ışığında incelenmiş, sonrasında ise konu hakkındaki görüşümüz detaylı şekilde ortaya koyularak sorunlar çözülmeye çalışılmıştır.

Anahtar kelimeler

Görüntü/ses kaydı alma, Görüntü/ses kaydını yetkili mercie verme, Görüntü/ses kaydını kamuya ifşa etme, kamusal alanda görüntü kaydı, davayı ispat için görüntü/ses kaydı alma

GİRİŞ

Teknolojinin gelişmesiyle fotoğraf makineleri ve video kayıt cihazları cep telefonlarına entegre edilmiş ve bu sayede bu cihazlara erişim çok kolaylaşmıştır. Bu da insanların çok kolay bir şekilde fotoğraf ve video çekebilmeleri anlamına gelmektedir. Aynı şekilde teknolojinin gelişmesiyle, çekilen bu video kayıtların ya da görüntülerin kamuya aleni hale getirilebilmesi de çok kolaylaşmıştır. Nitekim internet ortamında bunu

sağlamaya yönelik çok çeşitli platformlar mevcuttur. Ancak bir cep telefonu sahibi ve bir de telefon hattı üzerinden internete erişim imkânı olan her kişinin kolaylıkla video çekebilir ve yayınlatabilir hale geldiği bu ortamda video çekmek ve yayınlamak konusundaki hukuki sınırlar toplum tarafından pek bilinmemektedir. Özellikle görüntü ve ses kayıtlarının kamusal alanda çekilmiş olmaları ve bu kayıtların kötü bir niyetle değil, bir suçta/dava konusu iddiasında ispat vasıtası olarak kullanmak üzere kayıt altına alınmış olmaları, görüntüleri ve sesleri kayıt altına alan kişilerde bunun suç teşkil etmeyeceği yanılıgısına sebep olmaktadır. Bu kapsamda örneğin kişiler suç işlemekte olduğunu düşündüğü bir şahsın görüntülerini olay yerinden geçerken video kaydına alabilmekte ve bu görüntüleri video yayın platformları vasıtasıyla kamuya ifşa ederek ihbarda bulunabilmektedir.¹ Bunun dışında özel hukuk davalarında ispat vasıtası olarak kullanmak üzere de başkasının görüntüsü veya sesi aynı şekilde suç teşkil edebileceği düşünülmeden ilgilileri tarafından kayda alınabilmektedir. Örneğin miras paylaşımına ilişkin özel hukuk davalarında taraflardan biri aile ortamındaki konuşmaları gizlice kayda alabilmekte ya da eşlerin birbirlerini aldatmaları iddiası üzerine kurulu boşanma davalarında ispat vasıtası teşkil etmek üzere davacı eş, aldatan eşin sevgilisiyle birlikte görüntülerini kayda alabilmektedir.

Kişinin görüntüsü ve sesi üzerindeki hakkının ve nerede ne zaman ne yaptığı konusundaki bilgisinin özel hayat kavramına dahil olduğu ve özel hayat hakkının kamusal alanda da devam ettiği² dikkate alınır, başkasına ait söz konusu görüntüleri ve sesleri kayda almanın ve bu kayıtları yetkili mercilere vermenin ya da kamuya yaymanın suç teşkil eden bir davranış olup olmadığının incelenmesi gerekir.

Bu konuda dikkat çekilmesi gereken ilk husus özel hayatın gizliliğini ihlal suçu başlığını taşıyan TCK m. 134 hükmünün bu davranışları suç saymış olmasıdır. Nitekim bu maddeye göre “*Kişilerin özel hayatının gizliliğini ihlal eden kimse, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır*”. Başkasının görüntüsünün veya sesinin kayıt altına alınması ve bu kaydın başkasına verilmesi ya da yayılması halinde ise suçun nitelikli halleri oluşmakta ve ceza ağırlaşmaktadır. Nitekim kanun “*Gizliliğin görüntü veya seslerin kayda alınması suretiyle ihlal edilmesi halinde, verilecek ceza bir kat artırılır. Kişilerin özel hayatına ilişkin görüntü veya sesleri hukuka aykırı olarak ifşa eden kimse iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. İfşa edilen bu verilerin basın ve yayın yoluyla yayımlanması halinde de aynı cezaya hükmolünür*.” ifadelerini haizdir.

Bu ifadelerin yorumundan anlaşıldığı üzere, özel hayatın gizliliğini ihlalin bir olayda gerçekleşmesi için, o olayda görüntü ve ses kaydı alınmış olması şart değildir. Nitekim m. 134/1-1. cümlede yalnızca “gizliliği ihlal” cezalandırılırken, 2. cümlede “görüntü ve ses kaydına” ayrıca değinilmiş

¹ Örneğin bkz. ‘Paylaştığı Videodaki Taksici Sosyal Medyada Linç Edilmişti: Kendisi Cezaevine Girdi, Mardinli Marilyn Monroe’a Büyük Şok!’ *Hürriyet* (15 Ocak 2026) <https://www.hurriyet.com.tr/gundem/paylasti-video-basina-is-acti-mardinli-marilyn-monroe-cezaevine-girdi-43085416> erişim tarihi 19 Ocak 2026.

² Davranışların veya ifadelerin hedefli, sistematik veya sürekli olarak gizlice kaydedilmesi, kayıtlar sadece kamusal alanda yapılmış olsa bile, özel hayatın gizliliği hakkına müdahale teşkil eder, bkz. *P ve GH v Birleşik Krallık* (Başvuru No 44787/98) (AİHM, 25 Eylül 2001).

olması ve bu durumda daha yüksek ceza öngörülmüş olması bunu açıkça ortaya koymaktadır. Öyleyse kayıt alınmasa dahi başkasının nerde ne yapıyor olduğu hususunun bu madde ile koruma altına alınmış olduğuna, yani başkasının nerde ne yapıyor olduğu hususunun araştırılması veya izlenmesi halinde bu suçun temel şeklindeki tipikliğin oluşacağına dikkat çekmek gerekir. Öbür taraftan kayıt alma ve bu kaydı başkasına verme ya da kamuya ifşa etme fiilleri de bu maddenin nitelikli hallerini oluşturmaktadır. Öyleyse toplumda sıkça görülmeye başlanan, suç işlemekte olduğunu düşündüğü bir şahsın görüntülerini olay yerinden geçerken video kaydına alma ve bu görüntüleri video yayın platformları vasıtasıyla kamuya ifşa etme; miras paylaşımına ilişkin davalarda ya da boşanma davalarında ispat vasıtası olarak kullanmak üzere başkasının görüntülerini ya da sesini kayda alma gibi fiillerin TCK m. 134'te düzenlenmiş olan bu suçun tipikliğini oluşturacağı açıktır.

Ancak ifade edilmelidir ki, bu suçla ilişkin tipikliğin oluştuğu her durumda haksızlığın da oluştuğu yani bir suçun işlendiği söylenemeyecektir. Nitekim suç, tipe uygun hukuka aykırı fiildir. Yani sırf tipikliğin oluşmuş olması, bir suçun işlenmiş olmasını tek başına sağlamaz. Suçun işlendiğinden bahsedebilmek için hukuka aykırılık unsurunun da gerçekleşmesi gerekmektedir.³ Öyleyse kayıt alma ve yetkili mercilere verme ya da kamuya yayma niteliğindeki fiillerin suç teşkil ettiğini söyleyebilmek için, başkasının görüntü ve ses kayıtlarının çekilmesi ve bu çekimlerin yetkili mercilere verilmesi/kamuya yayılması fiillerinde hukuka uygunluk sebebinin var olup olmadığı ayrıca tahlil edilmelidir.

Bu noktada ifade edilmelidir ki, benzer vakalar Yargıtay kararlarına da çokça konu olmuştur. Ancak Yargıtay kararlarındaki tespitler bu konuda bir istikrar arz etmemektedir. Nitekim Yargıtay, başkasının görüntüsünü veya sesini kayda alan/fotoğrafını çeken kişinin cezalandırılıp cezalandırılmayacağı hususunu değerlendirdiği bazı kararlarında, 1- kişinin hukuka aykırı hareket etme bilinci olmadığı sebebiyle ceza öngörmeme⁴ (suç teorisi esas alındığında bu tespitten dolayı olarak çıkarılan sonuç: kayıt alma fiilinin özel hayatın gizliliğini ihlal suçunu oluşturduğu fakat kayıt alma fiilini gerçekleştiren kişide haksızlık bilinci olmadığı için kişinin kusurunun olmadığı, bu sebeple de kendisine ceza verilemeyeceğidir); bazı kararlarında 2- delillerin özel hayatın gizliliğinin ihlali sonucu elde edildiği⁵ (dolaylı olarak: yani kayıt alan kişinin, özel hayatın gizliliğini ihlal suçunu işlediği); bazı kararlarında ise 3- kayıt altına alma fiilinin, haksız bir saldırıya karşı yapıldığı⁶ (suç teorisi esas alındığında bu tespitten dolayı olarak çıkarılan sonuç: kayıt almanın meşru

³ Mahmut Koca ve İlhan Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler* (14. baskı, 2021) 265; Bahri Öztürk ve Mustafa Ruhan Erdem, *Uygulamalı Ceza Hukuku ve Güvenlik Tedbirleri Hukuku* (20. baskı, 2020) 259–260; Berrin Akbulut, *Ceza Hukuku Genel Hükümler* (12. baskı, 2025) 611–612; İzzet Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler* (17. baskı, 2021) 309; Nur Centel Hamide Zafer ve Özlem Çakmut, *Türk Ceza Hukukuna Giriş* (11. baskı, 2019) 296; Hakan Hakeri, *Ceza Hukuku Genel Hükümler* (28. baskı, 2023) 278.

⁴ Neslihan Akşin, *Özel Hayatın Gizliliğini İhlal Suçu (TCK m 134) (Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi 2025)* 95; Yargıtay 12. Ceza Dairesi, E 2014/16599, K 2015/592 (19 Ocak 2015); Yargıtay 12. Ceza Dairesi, E 2015/3470, K 2015/19092 (9 Aralık 2015).

⁵ Yargıtay 2. Hukuk Dairesi, E 2020/2359, K 2020/3302 (24 Haziran 2020).

⁶ Yargıtay 4. Ceza Dairesi, E 2019/5283, K 2021/27483 (24 Kasım 2021).

savunma hukuka uygunluk sebebinden yararlandığı için suç teşkil etmediğidir) sonucuna varmıştır.

Aşağıda konu, ilk olarak Yargıtay kararlarındaki tespitler ışığında incelenecektir. Sonrasında ise konu hakkındaki görüşümüz ortaya koyularak sorunlar çözülmeye çalışılacaktır. Çalışmada, TCK m. 134'ün incelemesi ise yapılmayacaktır. Nitekim başkasının sesini ve görüntüsünü kayda alma fiillerinin özel hayatın gizliliğini ihlal suçunu oluşturduğu konusunda ne literatürde ne de uygulamada herhangi bir tereddüt bulunmamaktadır. Ayrıca TCK m. 134'ün tipikliği konusunda literatürde halihazırda ziyadesiyle eser bulunmaktadır. Dolayısıyla çalışmadaki incelemelerimiz, yalnızca kayıt alma, kayıtları yetkili mercilere verme ya da kamuya yayma niteliğindeki fiillerde bir hukuka uygunluk sebebinin var olup olmadığı ve bu kapsamda başkasının görüntüsünü ya da sesini kayda alan ya da bu kayıtları başkasına veren/kamuya ifşa eden kişilerin⁷ cezalandırılıp cezalandırılmayacağı tespiti ile sınırlı kalacaktır.

I- YARGITAY'IN BAŞKASININ GÖRÜNTÜSÜNÜ/SESİNİ KAYDA ALAN YA DA BU KAYITLARI BAŞKASINA VEREN/KAMUYA İFŞA EDEN KİŞİLERİN HUKUKİ SORUMLULUĞU KONUSUNDAKİ TESPİTLERİ

Yargıtay kararına⁸ konu bir olayda kişi, kendisine ilişkin ceza mahkemesinde görülmekte olan bir dava dosyasına delil teşkil etmek üzere davanın tarafı olmayan bir kişi (şikayetçi) ile yaptığı telefon görüşmesini, bu kişinin rızası olmaksızın kayda almış ve ilgili kaydı kendi davasında mahkemeye delil olarak sunmuştur.

Olayda mahkeme, kişinin tarafı olduğu haberleşmeyi “kaydetmesinin” TCK m. 132/3'te yer alan suçu oluşturmadığı, bu madde itibariyle suç olanın haberleşmenin ifşası olduğuna dikkat çektiikten sonra genel bir tespitte bulunarak “*kişinin, bir daha kanıt elde etme olanağının bulunmadığı ve yetkili makamlara başvurma imkanının olmadığı ani gelişen durumlarda, örneğin; kendisine karşı işlenmekte olan (cinsel saldırı, hakaret, tehdit, iftira veya şantaj gibi) bir suç söz konusu olduğunda ya da kendisine veya aile birliğine yönelen, onurunu zedeleyen, haksız bir saldırıyı önlemek için, kaybolma olasılığı bulunan kanıtların kaybolmasını engelleyip, yetkili makamlara sunarak güvence altına almak amacıyla, saldırıyı gerçekleştiren tarafın bilgisi ve rızası dışında, konuşma ve haberleşme içeriklerini veya özel hayata ilişkin ses ve görüntülerini dinleme, izleme ya da kaydetme eylemlerinin hukuka aykırı olduğunu kabul*” etmenin mümkün olmadığına işaret etmiş ve “*esasen bu hallerde, kişinin hukuka aykırı hareket ettiği bilinciyle hareket ettiğinden de söz edilemeyeceği*” değerlendirmesinde bulunmuştur.

Bu değerlendirmede ortaya koyduğu ilkelerin davaya konu olayda gerçekleşip gerçekleşmediği noktasında ise mahkeme, “*saniğin, şikayetçi tarafından kendisine karşı işlenmekte olan ve ani gelişen bir suç bulunmadığı halde, kaybolma olasılığı bulunan mevcut delilin muhafazasını sağlamak için değil, önceden*

⁷ Çalışmada yalnızca sade vatandaşlar esas alınarak değerlendirmelerde bulunulmuştur. Kolluk kuvvetlerinin pozisyonları bu çalışmanın konusunu teşkil etmemektedir.

⁸ Yargıtay 12. Ceza Dairesi, E 2013/15626, K 2014/8990 (14 Nisan 2014).

hazırlıklı ve planlı şekilde, yeni bir delil elde etmek amacıyla hareket ederek, şikayetçi ile arasındaki telefon görüşmesini gizlice kaydedip, bu ses kaydını içerir CD'yi, şikayetçinin bilgisi ve rızası dışında, dava dosyasına delil olarak sunduğu” gerekçesiyle, “*eylemin TCK'nın 132. maddesinin 3. fıkrasında düzenlenen haberleşmenin gizliliğini ihlal etme suçunu oluşturduğu ve (sarığın) bu suçtan sorumlu tutularak cezalandırılması*” gerektiği neticesine varmıştır.

Kararda her ne kadar meşru savunma kurumuna doğrudan bir atfı bulunmamaktaysa da, kararda yer alan “*bir suç söz konusu olduğunda ya da kendisine veya aile birliğine yönelen, onurunu zedeleyen, haksız bir saldırıyı önlemek için*” ifadelerinin meşru savunmaya işaret ettiği, yani olayda ancak meşru savunma koşulları oluştuğunda kaydetme eylemlerinin hukuka uygun olacağına işaret edildiği açıktır. Nitekim meşru savunma hukuka uygunluk sebebi, gerçekleşen, gerçekleşmesi veya tekrarı muhakkak olan haksız bir saldırının var olmasını ve bu saldırıyı önlemek için harekete geçilmesini gerektirir (TCK m. 25).

Yargıtay⁹ kararına konu başka bir olayda, ev sahibi olan kişi, kiracısı ile yaptığı telefon görüşmesinde tehdit ve hakarete uğramış, bu görüşmeyi kaydederek kendisinin tehdit ve hakarete uğradığı iddiasıyla açılan ceza davasında ilgili kayıtları delil olarak sunmuştur. Bu delillerin hukuka uygun delil mahiyetinde olup olmadığının araştırıldığı davada Yargıtay, öncelikle fiilin bir başkasının özel hayatına müdahale olmadığını, “kendisine karşı işlendiğini düşündüğü suçla ilgili olarak kaybolma olasılığı bulunan kanıtların kaybolmasını engelleme ve yetkili makamlara sunmak amacıyla güvence altına almak” olduğunu tespit ederek, kişinin telefonda yaptığı görüşmeleri cep telefonuna kayıt etmek suretiyle elde ettiği bu kayıtları almanın özel hayata ve hayatın gizli alanına karşı suçlar kapsamında kabulünün olanaklı olmadığına işaret etmiş, sonrasında ise kişinin kendisine karşı işlenmekte olan bir suçla ilgili olarak, bir daha kanıt elde etme olanağının bulunmadığı ve yetkili makamlara başvurma imkanının olmadığı *ani gelişen* durumlarda karşı tarafla yaptığı konuşmaları kayda alması halinin hukuka uygun olduğunun kabulünün zorunlu olduğunu aksi takdirde kanıtların kaybolması ve bir daha elde edilememesinin söz konusu olduğunu vurgulamıştır.

Akabinde ise Yargıtay, bu tarz durumlarda kayıt alma fiilini gerçekleştiren kişinin meşru savunma hukuka uygunluk sebebinden faydalanacağına ilişkin literatürde yer alan görüşlere atıfta bulunmuş; ev sahibi olan kişinin, kiracısı olduğunu belirttiği kişilerle telefonda yaptığı görüşmelerini kaydederek kendisine karşı işlendiğini iddia ettiği tehdit ve hakaret suçlarıyla ilgili olarak, bir daha elde edilme olanağı bulunmayan kayıtlar elde ettiği, bu kayıtları yetkili makamlara sunmak amacıyla topladığı, dolayısıyla bu kayıtların hukuka uygun olduklarının kabulü gerektiği sonucuna varmıştır.

Yargıtayın bu kararda açıkça literatürde yer alan ‘*Meşru müdafaa olarak değerlendirilebilecek, örneğin hakaret, tehdit veya şantaj suçlarına muhatap olan ve o an konuşmaları kayıt altına alan mağdurun elde ettiği bu delil hukuka uygun sayılacaktır*¹⁰ ve “... ‘*kayıt altına alma*’ gerçekleşen bir haksız saldırıya karşı, ‘*kayıtları*

⁹ Yargıtay 4. Ceza Dairesi, E 2019/5283, K 2021/27483 (24 Kasım 2021).

¹⁰ Ersan Şen, *Türk Hukuku'nda Telefon Dinleme, Gizli Soruşturmacı, X Muhbir* (2020) 138.

takip organlarına verme' ise tekrarı muhakkak bir haksız saldırıya karşı yapılmaktadır. Yani her ikisi de meşrudur. Netice olarak, meşru savunma çerçevesinde hareket ettiğinden, üzerinde durulan sorunda mağdurun eyleminin haberleşmenin gizliliğini ihlal veya kişiler arasındaki konuşmaların kayda alınması ya da benzeri başka bir suçta vücut vermediği gibi, yapmış olduğu kayıtların da hukuka uygun olarak ele geçirilmiş olduklarından pekala delil olarak değerlendirilebileceği söylenebilir.”¹¹ şeklindeki görüşlere atıf yapması, kaydetme fiillerinin hukuki değerlendirilmesinde, bu fiilleri hukuka uygun kabul ederken meşru savunma hukuka uygunluk sebebine dayandığını net olarak göstermektedir.

Yargıtay “delil elde etmek amacıyla *planlı* yapılan gizli kayıtları” incelediği bazı kararlarında ise “gizli alınmış *kayıtların* yalnızca ve koşulları oluştuğunda *savunma hakkına* dayalı olarak *delil olabileceği*” tespitinde bulunmuştur. Bu tespit Yargıtayın aslında zımni olarak “kayıt alma *fiilini* savunma hakkı kapsamında değerlendirdiği ve hakkın icrasına hukuka uygunluk sebebi çerçevesinde hukuka uygun bulduğu” anlamına gelmektedir. Nitekim gizli kayıtlar savunma hakkına dayalı olarak delil olabiliyor ise (ki mahkeme açıkça bunu kararlarında vurgulamaktadır), bu kayıtların hukuka uygun olduğunu kabul etmek hukuki bir zorunluluktur. Çünkü delil olabilme için, hukuka uygun olma şarttır.¹² Bu kayıtlar delil olabildiğine göre, bu kayıtlar hukuka uygundur. Bu kayıtlar “savunma hakkına dayalı olarak” delil olabildiğine göre, kayıtların alınmasının da savunma hakkına dayalı olarak hukuka uygun görüldüğü neticesine yorum yoluyla ulaşılmak zorundadır.

Örneğin "vurmadılar, vuramazlar da yani" sözlerinin planlı bir kayıt altına alma faaliyeti çerçevesinde gizli kamera kaydı ile alındığı bir kararında Yargıtay¹³ doktrinde yer alan ses ve görüntü kayıtlarının yalnızca, kayıt yapan kişiye yönelik olarak işlenen bir suçun kanıtlanması amacıyla, kaydın planlı olmaksızın kendiliğinden gerçekleşmesi dolayısıyla hukuka uygun görülebileceği, fakat aynı kaydın, kayıt sahibi dışındaki bir kişiye yönelik olarak işlenen suçta kanıt olarak ileri sürülebilmesinin olanaklı bulunmadığı¹⁴ şeklindeki görüşe atıf yaptıktan sonra, “*gizli kamerayla yapılan ses ve görüntü kayıtlarının yalnızca ve koşulları oluştuğunda savunma hakkına dayalı olarak delil olabileceği, ancak belirtilen istisna dışında hukuka aykırı olarak elde edilen delillerin suçun kanıtlanmasında kullanılmayacağı*” tespitinde bulunarak “*Dosyada, kaydın yapıldığı, tanık Ömer'in internet cafe tarzındaki işyerinde, kamera kaydı yapıldığına ilişkin yazılı bir açıklamanın bulunup bulunmadığına dair bir saptamanın yapılmadığı, ancak, kayıt çözümüne ilişkin 10.08.2005 tarihli Emniyet Genel Müdürlüğü Kriminal Polis Laboratuvarı Ekspertiz Raporunun 25. Sayfasında (...)* işyeri sahibi olarak konuşan kişinin; (bunların hepsini gizli kameraya çektim, ...konuşturdum... Ramazan'ı ...ben hepsini konuşturdum, gel bi kaydına bak, bilgisayar açtıktı demi) şeklinde konuştuğunun açıklanması karşısında, yapılan "vurmadılar,

¹¹ Ali İhsan Erdağ, ‘İletişimin Denetlenmesi Kapsamında İki Önemli Sorun Olarak: Mağdurun İletişiminin Tespiti ve İletişimin Mağdur Tarafından Kaydedilmesi’ (2011) 92 *Türkiye Barolar Birliği Dergisi* 54.

¹² CMK m. 217/2: “Yüklenen suç, hukuka uygun bir şekilde elde edilmiş her türlü delille ispat edilebilir.”; CMK m. 206/2-a: “Ortaya konulması istenilen bir delil aşağıda yazılı hâllerde reddolunur: Delil, kanuna aykırı olarak elde edilmişse.”

¹³ Yargıtay 4. Ceza Dairesi, E 2007/11957, K 2009/21077 (22 Aralık 2009).

¹⁴ Bkz. Şen (n 10) 199.

vuramazlar da yani" sözlerini içeren kaydın gizli kamera kaydı olarak gerçekleştirildiği ...Bu durumda, hukuka aykırı olduğu saptanan gizli kamera çekimine ilişkin kayıtların delil olarak kullanılmayacağı..." neticesine varmıştır.

Kararda yer alan "...konuşturdum... Ramazan'ı ...ben hepsini konuşturdum, gel bi kaydına bak," ifadesi, olayda planlı bir kayıt altına alma faaliyeti olduğunu, yani "ani gelişen durum" olmadığını anlatmaktadır. Bu ifade karşısında Yargıtay'ın kayıtları hukuka aykırı delil olarak kabul etmesi kendi ilkeleriyle gayet tutarlı görünmektedir, nitekim kararda da vurgulandığı üzere kayıt, ancak planlı olmaksızın kendiliğinden gerçekleşmesi halinde hukuka uygun görülmelidir.

Kanımızca kararda yer alan "*savunma hakkına dayalı olarak delil olabilme*" ifadesinin meşru savunmaya mı yoksa iddia ve savunma dokunulmazlığına mı işaret ettiği tereddüt yaratmaktadır. Ancak görülmektedir ki, kararda bu hususun meşru savunma olarak değerlendirilmesini gerektirecek ifadeler yer verilmemiş, yalnızca savunma hakkına dayanılmıştır. Kararda yapılan literatür atfında da iddia ve savunma dokunulmazlığına işaret eder şekilde "bir suçun kanıtlanması amacı" üzerinden görüş belirtilmektedir. Öyleyse doğru olan, kararda geçen "*savunma hakkına dayalı olarak delil olabileceği*" ifadesindeki "savunma hakkı" kavramının meşru savunmaya değil, suçlamaya karşı savunma hakkına işaret eder şekilde yorumlanmasıdır. Yani Yargıtay bu kararında "gizli alınmış kayıtların yalnızca ve koşulları oluştuğunda savunma hakkına dayalı olarak delil olabileceğini" ifade ederken, kanımızca "gizli alınmış kayıtların yalnızca ve koşulları oluştuğunda TCK m. 128'de düzenlenmiş bulunan İddia ve Savunma Dokunulmazlığına dayalı olarak delil olabileceğini" ifade etmektedir.¹⁵ Yani gizli alınmış *kayıtlar*, "*Yargı mercileri veya idari makamlar nezdinde yapılan yazılı veya sözlü başvuru, iddia ve savunmalar kapsamında, kişilerle ilgili olarak somut isnadlarda ya da olumsuz değerlendirmelerde bulunulması halinde, ceza verilmez.*" hükmünü içeren TCK m. 128 kapsamında delil olabilmektedir. Bu tespit Yargıtay'ın aslında zımni olarak "kayıt alma fiilini de" TCK m. 128'deki savunma hakkı kapsamında değerlendirdiği ve hakkın icrası hukuka uygunluk sebebi çerçevesinde hukuka uygun bulunduğu anlamına gelmektedir. Bu *kayıtlar* delil olabileceğine göre, bu *kayıtlar* hukuka uygundur. Bu kayıtların "savunma hakkına dayalı olarak delil olabileceği" kabul edildiğine göre, kayıtların *alınmasının* da "savunma hakkına dayalı olarak hukuka uygun" kabul edildiği neticesine yorum yoluyla ulaşılmak zorundadır. Aksi türlü, yani kayıt alma hukuka aykırı olsaydı, bu kayıt alma neticesinde ortaya çıkan kayıtlar da hukuka aykırı olurdu ve delil olarak kullanılmazdı. Oysa mahkeme kayıtları delil olarak kabul etmiştir.

Özetle Yargıtay'ın "kayıtların hukukiliğini değerlendirdiği" bu kararındaki tespitler yorumlandığında, Yargıtay'ın "kayıt alan kişi TCK m. 128'de düzenli olan savunma hakkını kullandığı için kayıt alma fiilinin hukuka uygun hale geldiğini" kabul ettiği neticesine varılmaktadır.

¹⁵ Türkel de aynı kararı çalışmasında "Hakkın Kullanılması Kapsamında Savunma Dokunulmazlığı" başlığı altında incelemiştir, bkz. Nagihan Türkel, *Özel Hayatın Gizliliğini İhlal Suçu* (Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi 2019) 118; ayrıca bkz. Hamide Zafer, *Özel Hayatın ve Hayatın Gizli Alanının Ceza Hukukuyla Korunması (TCK m 132-134)* (2010) 205.

Yargıtay başka bazı kararlarında ise konuyu “hukuka aykırılık bilinci olmadığı” gerekçesi üzerinden incelemiştir.

Örneğin Yargıtay,¹⁶ resmi nikahlı eşinin olumsuz tutum ve davranışlarından dolayı evlilik birliğinin ve müşterek hayatın çekilmez hale geldiğini iddia eden kişinin, henüz boşanma davasının açılmadığı dönemde, eşile telefon aracılığıyla yaptıkları görüşmeleri ve eş tarafından kendisine söylenen rencide edici sözleri, cep telefonuna yüklediği bir programla gizlice kaydedip, söz konusu ses kayıtlarını, daha sonra açtığı boşanma davasında delil olarak kullandığı bir olayda; “*Ses kayıtlarındaki görüşmelerin yüz yüze değil, telefon aracılığıyla gerçekleşmesinden dolayı iddianamede (...) olarak nitelendirilen eylemlerin (...) TCK'nın 132. maddesindeki haberleşmenin gizliliğini ihlal ve aynı Kanun'un 134. maddesindeki özel hayatın gizliliğini ihlal suçları kapsamında değerlendirilebileceğine*” işaret ettikten sonra; “*eşe ait ses kayıtlarını, üçüncü kişi ya da kişilerle paylaştığı ve/veya çoğaltarak dağıttığına ilişkin hakkında bir iddia ileri sürülmemeyen sanığın, kaybolma olasılığı bulunan delillerin muhafazasını sağlayıp, boşanma davasına sunarak, aile içi geçimsizliğin kaynağının eşinin olumsuz tutum ve davranışları olduğunu ispatlama amacını taşıyan eylemlerinde, hukuka aykırı hareket ettiği bilinciyle davranmadığı*”nı tespit etmiş ve “*sanık hakkında beraat hükmü kurulmasına ilişkin yerel mahkemenin kararında dosya kapsamına göre bir isabetsizlik görmemiştir.*”

Benzer bir durum Yargıtay'ın¹⁷ “*Sanığın aralarında şiddetli geçimsizlik nedeniyle boşanma davası devam eden eş ile telefon görüşmesi yaptığı sırada, eşinin kendisine yönelik hakaret ve tehdit eylemi nedeniyle, bu telefon görüşmesini rızası olmaksızın kayda alarak bilahare CD'ye aktarıp boşanma davasına delil olarak sunmasını*” konu edinen kararında da mevcuttur. Nitekim ilgili kararda da Yargıtay, “*sanığın, haberleşme içeriğini kaydedip, bu kaydı içeren CD'yi, görülmekte olan dava dosyasına delil olarak vermesi biçimindeki eylemleri, TCK'nın 134/1-2. maddesinde düzenlenen özel hayatın gizliliğini ihlal ve TCK'nın 132/3. maddesindeki haberleşmenin gizliliğini ihlal suçları kapsamında değerlendirilebilir ise de, görüşme ayrıntıları dökümünü üçüncü kişi ya da kişilerle paylaştığı ve/veya çoğaltarak dağıttığına ilişkin hakkında bir iddia ileri sürülmemeyen sanığın, boşanma davasındaki iddiasını ispatlama amacını taşıyan eyleminde, hukuka aykırı hareket ettiği bilinciyle*

¹⁶ Yargıtay 12. Ceza Dairesi, E 2019/995, K 2020/1113 (5 Şubat 2020).

¹⁷ Yargıtay 12. Ceza Dairesi, E 2016/488, K 2016/3707 (9 Mart 2016). Benzer bir diğer karar Yargıtayın “*Sanıkla eşinin evli iken, aralarında görülen boşanma davası bulunduğu (...) sanığın, eşinden kuşulanması sebebiyle, kendi üzerine olan ev telefonuna paralel hat çekmek suretiyle, eşinin üçüncü kişilerle yaptığı telefon konuşmalarını gizlice dinleyip kaydettiği, daha sonra kayıtları boşanma davasına delil olarak sunmasını*” konu alan 9.2.2015 tarihli kararında mevcuttur. İlgili kararda Yargıtay, “*sanığın, haberleşme içeriğini kaydedip, bu kaydı içeren CD'yi, görülmekte olan dava dosyasına delil olarak vermesi biçimindeki eylemleri, TCK'nın 132. maddesindeki haberleşmenin gizliliğini ihlal suçu kapsamında değerlendirilebilir ise de, görüşme ayrıntıları dökümünü üçüncü kişi ya da kişilerle paylaştığı ve/veya çoğaltarak dağıttığına ilişkin hakkında bir iddia ileri sürülmemeyen sanığın, boşanma davasındaki iddiasını ispatlama amacını taşıyan eyleminde, hukuka aykırı hareket ettiği bilinciyle hareket etmediği anlaşılmalı, tebliğnamede bozma öneren görüşe iştirak edilmemiş, sanığın beraatine karar verilmesinde isabetsizlik görülmemiştir.*” şeklinde tespitlerde bulunmuştur. Bkz. Yargıtay 12. Ceza Dairesi, E 2014/15362, K 2015/2147 (9 Şubat 2015).

hareket etmediği anlaşılacakla, sanığın beraatine karar verilmesinde isabetsizlik görülmemiştir.” şeklinde tespitlerde bulunmuştur.

Görüldüğü üzere Yargıtay, boşanma davalarında bir eşin diğer eşin ses/görüntü kayıtlarını rızası dışında aldığı ve mahkemeye delil olarak sunduğu durumda ağırlıklı olarak kayıt alan eşlerin, delil muhafaza amacı güttükleri, bilgileri mahkeme dışında üçüncü kişilerle paylaşmadıkları ve hukuka aykırılık bilincine sahip olmadıkları gerekçesiyle hukuka aykırı davranmadıklarına karar vermektedir.¹⁸

Yargıtay¹⁹ bazı kararlarında ise, kayıtların özel hayatın gizliliğinin ihlali sonucu elde edilmesi sebebiyle hukuka aykırı olduklarını belirtmiştir. Örneğin 24.06.2020 tarihli bir kararında Yargıtay, “davacı-karşı davalı kadın tarafından dosyaya delil olarak sunulan CD’nin hükme esas alınarak davalı-karşı davacı erkeğe ‘sadakatsiz davrandığı vakası’nın kusur olarak yüklenilmesi hususunda, CD’nin erkeğin ‘Özel hayatının gizliliği’ ihlal edilmek suretiyle hukuka aykırı yolla elde edildiği ve hukuka aykırı delilin hükme esas alınamayacağı” şeklinde tespitlerde bulunmuştur. Mahkemenin bu kararda yapmış olduğu “CD’nin erkeğin ‘Özel hayatının gizliliği’ ihlal edilmek suretiyle hukuka aykırı yolla elde edildiği” tespiti, bu kayıtları alan kadının, özel hayatın gizliliğini ihlal suçunu işlediğinin Yargıtay’ca kabul edildiğini göstermektedir.

Görüldüğü üzere ses/görüntü kaydını alan kişinin suç işleyip işlemediği/kendisine ceza verilip verilmeyeceği hususunda Yargıtay uygulamaları tutarsızlık arz etmektedir. Nitekim Yargıtay yukarıdaki örnek kararlarda da görüldüğü üzere bazen kişinin hukuka aykırı hareket etme bilinci olmadığı sebebiyle ceza öngörmeme (suç teorisi esas alındığında bu tespitten dolayı olarak çıkarılan sonuç: kayıt alma fiilinin özel hayatın gizliliğini ihlal suçunu oluşturduğu fakat kayıt alma fiilini gerçekleştiren kişide haksızlık bilinci olmadığı için kişinin kusurunun olmadığı, bu sebeple de kendisine ceza verilemeyeceğidir); bazen delillerin özel hayatın gizliliğinin ihlali sonucu elde edildiği (dolaylı olarak: yani kayıt alan kişinin, özel hayatın gizliliğini ihlal suçunu işlediği); bazen ise kayıt altına alma fiilinin, haksız bir saldırıya karşı yapıldığı (suç teorisi esas alındığında bu tespitten dolayı olarak çıkarılan sonuç: kayıt almanın meşru savunma hukuka uygunluk sebebinden yararlandığı için suç teşkil etmediğidir) sonucuna varmıştır. Aşağıda bu görüşler hukuki açıdan değerlendirilecektir.

A- YARGITAY UYGULAMASININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Yargıtay²⁰ yukarıda anlatıldığı üzere bazı kararlarında kaydetme ve kayıtları yargı mercilerine verme fiilini meşru savunma hukuka uygunluk sebebi çerçevesinde değerlendirmiştir.

¹⁸ Bkz. Hakeri (n 3) 332. Literatürde bir görüş, her ne kadar kararlarında açıkça bu şekilde ifade edilmese de, Yargıtayın burada da “eşlerin aldığı rıza dışı kayıtların ve haberleşme içeriklerinin mahkemeye sunulması hususunu, iddia ve savunma dokunulmazlığı kapsamında ele aldığı” fikrindedir, bkz. Hakeri (n 3) 332. Akşin (n 4) 102-102.

¹⁹ Yargıtay 2. Hukuk Dairesi, E 2020/2359, K 2020/3302 (24 Haziran 2020).

²⁰ Yargıtay 4. Ceza Dairesi, E 2019/5283, K 2021/27483 (24 Kasım 2021).

Doktrininde de, koşulların varlığı halinde, özel hayatın gizliliğini ihlal suçlarının, bu kapsamda pek tabii kayıt alma ve bu kayıtları başkasına verme fiillerinin de, meşru savunma teşkil eder şekilde, yani meşru savunma hukuka uygunluk sebebinden yararlanır şekilde işlenebileceğini ifade eden yazarlar vardır.^{21 22}

Örneğin darp edilen kişinin, darp eden failin siteden içeri girmesini engellemek adına onun bir fotoğrafını sitenin güvenlik görevlisine göndermesi²³ veya tacize uğrayan bir kişinin, taciz fiilini o esnada cep telefonu

²¹ Akşin (n 4) 95, 379. dipnot: “*Meşru savunma için başka bir örnek olarak, “fail tarafından sürekli cinsel taciz veya saldırıya maruz kalan mağdurun, kendisine yapılan cinsel eylemi gizli bir kamera vasıtasıyla kayda alması gösterilebilir; bu durumda 134/1”deki Özel Hayatın Gizliliğini ihlal suçunun oluştuğu iddia edilemeyecektir. Çünkü bu tür suçlarda söz konusu cinsel eylemin başka bir delille ispat olanağı genellikle yoktur, bu yüzden bu durumda kalan bir kişinin yapmış olduğu bu kamera kaydı her ne kadar karşı tarafın özel hayatını ihlal etmiş olsa da, mağdura ait bir hakka yönelmiş, gerçekleşen, gerçekleşmesi veya tekrarı muhakkak olan haksız bir saldırı bulunduğu ve o andaki hâl ve koşullara göre başka türlü ispat imkânı da bulunmadığından, yapılan bu kayıt ile saldırı orantılı bir biçimde defedilmiş sayılmalıdır. Üçüncü kişi lehine meşru savunmanın mümkün olduğuna yönelik bir örnek ise: hekimin tıbbi tetkik sonucu, muayene ettiği kişinin aids hastası olduğunu tespit etmesi halinde bu bilgiyi başkalarına açıklamasını üçüncü kişiler lehine meşru savunma kapsamında olacağı savunulmuştur. “Üçüncü kişi yararına da haklı savunma mümkündür. Konumuz bakımından örnek vermek gerekirse bir hekim, yaptığı tıbbi tetkik sırasında veya hastasının beyanıyla yaptığı tıbbi tetkikten AIDS hastalığı tespit ettiyse esas itibarıyla bu hususun başkalarına açıklanmaması gerekir. Kaldı ki bu, TCK m. 280”de düzenlenen “Sağlık mesleği mensuplarının suçu bildirmemesi” suçunu meydana da getirmeyecektir. Fakat hekimin diğer bir görevi de hastalığın yayılmasını önlemek olduğundan hastanın eşi bakımından durumu değerlendirmek gerekir. Her ne kadar hekim hastasının rızası olmadan başkalarıyla bu meslek sırrını paylaşacak olursa TCK m.134/1 anlamında suç işlemiş olsa da eşinin hastalığı hakkında bilgi almak amacıyla gelen kişiye hastalığın bulaşma riski gözetilerek durumu öğrenmesi sağlanmışsa artık hukuka uygunluk sebebinin varlığından bahsetmek mümkün olacaktır. Bu ise özel hayatın gizliliğinin ihlali fiilini suç olmaktan çıkararak ve üçüncü kişi lehine meşru müdafaa teşkil etmesi sebebiyle hukuka aykırılık unsurunu ortadan kaldıran bir durum teşkil edecektir.” aynı yönde bkz. Tayyip Eroğlu, *Özel Hayatın Gizliliğini İhlal Suçu* (TCK m 134) (Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi 2011) 104–105; Bkz. Türkel (n 15) 103.*

²² Şen (n 10) 138: “*Meşru müdafaa olarak değerlendirilebilecek, örneğin hakaret, tehdit veya şantaj suçlarına muhatap olan ve o an konuşmaları kayıt altına alan mağdurun elde ettiği bu delil hukuka uygun sayılacaktır*”; Seydi Kaymaz, *İletişimin Denetlenmesi* (4. baskı, 2015) 493; Erdağ (n 11) 54: “... ‘*kayıt altına alma*’ gerçekleşen bir haksız saldırıya karşı, ‘*kayıtları takip organlarına verme*’ ise tekrarı muhakkak bir haksız saldırıya karşı yapılmaktadır. Yani her ikisi de meşrudur. Netice olarak, meşru savunma çerçevesinde hareket ettiğinden, üzerinde durulan sorunda mağdurun eyleminin haberleşmenin gizliliğini ihlal veya kişiler arasındaki konuşmaların kayda alınması ya da benzeri başka bir suça vücut vermediği gibi, yapmış olduğu kayıtların da hukuka uygun olarak ele geçirilmiş olduklarından pekala delil olarak değerlendirilebileceği söylenebilir.” Almanya’da meşru savunma hükümleri ya da benzer uygulamaların gizli ses kaydını haklı kıldığı kabul edildiği şantajın buna bir örnek olduğu, bunun yanı sıra iş hayatında telefonla yapılan anlaşmaların banda alınmasının kişilik hakkını aykırı görülmediğine ilişkin olarak bkz. Fazıl Sağlam, “Türk ve Alman Anayasa Hukukları Açısından Gizli Ses Kaydı” (1975) 30 *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi* 109.

²³ Ezgi Tezirci Kurt, *Özel Hayatın Gizliliğini İhlal Suçu* (TCK m 134) (Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi 2022) 114.

ile kaydetmesi üzerine failin ifşa edilme korkusuyla fiiline son vermesi²⁴ durumu, kayıt alma ve bu kayıtları başkasına verme fiillerinin meşru savunma teşkil eder şekilde işlendiği hal olarak ifade edilmektedir.

Doktrindeki bir diğer görüşe²⁵ göre ise, kayıt alma ve bu kayıtları başkasına verme fiilleri meşru savunma teşkil eder şekilde işlenemez. Nitekim meşru savunma şartlarının gereği olarak, savunmanın saldırıyı defetmeye yönelik olması gerekmektedir. Kayıt altına alma fiili ise yalnızca daha sonra fail aleyhine şikâyetle bulunmak üzere delil toplamaya yöneliktir, saldırıyı defetmek gibi bir özelliği bulunmaz. Öyleyse kayıt altına alma eylemi meşru savunma olarak değerlendirilemeyecektir.²⁶

Kanımızca da kaydetme ve kayıtları yargı mercilerine verme fiilleri meşru savunma hukuka uygunluk sebebi çerçevesinde değerlendirilemez: Prensip itibarıyla bakıldığında yukarıda yer verilen örneklerde gerek kayıt altına alma, gerekse kayıtları başkasına verme fiilleri gerçekten de ilk bakışta meşru savunma koşullarını sağlar nitelikte görünmektedir. Ancak meşru savunma olarak değerlendirilecek savunma fiilinin, saldırıyı önlemeye uygun ve gerekli bir fiil olması gerekir.²⁷ Saldırıyı sona erdirmeye elverişli her fiil “uygunluk” kriterini sağlayacaktır. Uygunluk kriterini sağlayan fiiller arasında, saldırıyı sona erdirmek için en hafif ve aynı derecede etkili olanı ise “gerekli” olarak nitelendirilecektir. Öyleyse gerek kaydetme gerekse kayıtları verme fiillerinin savunma hareketi olduğunun iddia edildiği bu durumda, gerek kaydetme gerekse kayıtları verme fiilleri açısından bu fiillerin saldırıyı önlemeye uygun -yani elverişli- ve gerekli bir fiil olup olmadıkları ayrı ayrı değerlendirilmelidir: Kaydetme fiili, kayıtlar başkasına verilmeyecekse saldırganı durdurmaya bu kapsamda saldırıyı sona erdirmeye elverişli bir hareket olarak değerlendirilemez. Dolayısıyla kaydetme fiilinin meşru savunma hukuka uygunluk sebebinin şartlarını yerine getirmedığının kabulü gerekecektir. Aynı şekilde kayıtları verme fiili de, saldırıya maruz kalan kişinin bu duruma ilişkin kayıtları yetkili merciye vermesinin saldırı ile eş zamanlı

²⁴ Berrin İplikçi, *Özel Hayatın Gizliliğini İhlal Suçu* (Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi 2022) 84.

²⁵ Batuhan Aktaş, *İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi ve Yargıtay Kararları Açısından Özel Hayatın Gizliliğini İhlal Suçu* (2017) 194: “kişinin suç işleyen ve daha sonra da suç işleyeceğini düşündüğü faili kayıt etmesindeki amacı saldırıyı önleme düşüncesi değil, daha sonra kullanacağı şikâyet veya ihbar hakkına ilişkin delil elde etmektir”.

²⁶ Görüntü veya ses kaydı alma eyleminin, haksız bir saldırıyı defetmeyi, bu saldırıyı ortadan kaldırmayı, engellemeyi sağlayacak bir eylem olmadığı, delil elde etmek olduğu, meşru savunmanın delil toplamak için değil, saldırıyı defetmek için yapılacağı yönündeki görüş için bkz. Akşin (n 4) 96; Aktaş (n 25) 194.

²⁷ Akbulut (n 3) 652; Hakeri (n 3) 309 ve 312 vd.; Öztürk/Erdem (n 3) 277-281; Centel/Zafer/Çakmut (n 3) 323-324; Koca/Üzülmez (n 3) 283. Yazar bu şartı, TCK m. 25'te yer alan “zorunluluk” ifadesinden hareketle türetmiştir. Yani yazara göre TCK m. 25'te yer alan “zorunluluk” ifadesi, savunmanın uygun ve gerekli olmasına işaret etmektedir. Zorunluluk ifadesi literatürdeki başka kaynaklarda da saldırı ile savunma arasındaki orantıya işaret eder şekilde yorumlanmıştır. Bkz. Öztürk/Erdem (n 3) 277; Akbulut (n 3) 649; ayrıca bkz. Özgenç (n 3) 363, 501. Dipnot; Hakeri (n 3) 310. Ölçülülük şartının kendi içinde uygunluk, gereklilik ve orantılılık şeklinde kriterleri olması konusunda bkz. Yener Ünver ve Hakan Hakeri, *Ceza Muhakemesi Hukuku* (24. baskı, 2025) 55. Bize göre de uygunluk ve gereklilik unsurları meşru müdafaa hukuka uygunluk sebebinde savunma hareketinin şartlarındandır.

olmaması sebebi ile meşru savunma koşullarını sağlar şekilde değerlendirilemez.²⁸ Çünkü meşru savunmadan söz edebilmek için saldırının mevcut olması veya gerçekleşmesi ya da tekrarının kesin olması gerekir, saldırı başlamadan önce veya bittikten sonra yapılan savunma meşru savunma kapsamında değerlendirilemez.²⁹ Yani saldırı ile savunmanın eş zamanlı gerçekleşmesi meşru müdafanın koşullarındandır.³⁰ Oysa kayıtları verme fiili gerçekleştiği sırada, mevcut veya gerçekleşmesi ya da tekrarı kesin bir saldırı bulunmamaktadır. Dolayısıyla kaydetme ve kayıtları yargı mercilerine verme fiillerinin, meşru müdafaa hukuka uygunluk sebebi çerçevesinde değerlendirilmesi fikrine karşı çıkmaktayız. Kaldı ki kayıt yapılan pek çok vakada ortada bir saldırı dahi bulunmamaktadır. Dolayısıyla kayıt alma ve kayıtları verme fiillerinin meşru savunma kapsamında hukuka uygun kabul edilmeye çalışılması pek çok vakada çözüme katkı sunmayacaktır.

Örneğin eşlerin aldatma şüphesiyle diğerinin görüntüsünü kayda aldığı durumda aldatan eşin saldırı teşkil eden bir hareketi dahi bulunmamaktadır. Dolayısıyla aldatan eş videoya çeken diğer eşin, “meşru savunmada bulunduğunu” iddia etme imkânı bulunmamaktadır. Aynı şekilde telefonda hakarete uğrayan kişinin, bu hakareti telefona kaydettiği durumda da bir saldırıdan söz edilemeyecektir. Çünkü meşru savunmanın söz konusu olabilmesi için saldırı fiilinin maddi bir nitelik arz etmesi gerekmektedir, sözlü saldırılar ise meşru savunma kurumunun uygulanmasını sağlar nitelikte

²⁸ Karşı görüş için bkz. Erdağ (n 11) 53: “meşru savunmanın şartlarından biri olarak saldırı, TCK 25/1’de “gerçekleşen, gerçekleşmesi veya tekrarı muhakkak” şeklinde 765 sayılı (mülga) TCK’nın bu konudaki 49/b.2’deki “bir taarruzu filhal defî zaruretinin” ibaresine nazaran daha geniş bir şekilde düzenlenmiştir. “Tekrarı muhakkak” saldırıdan anlaşılması gereken tekrarı beklenmeyecek şekilde tamamen bitmiş olan bir saldırının yeniden yapılması değildir. Saldırı, saldırı ve savunmanın zaman itibarıyla birebir karşılığı çerçevesinde, savunmanın yapıldığı an itibarıyla bitmiş gibi görünse de bu savunma yapılmamış olsaydı tekrar edecek idiyse mevcuttur, yani devam etmektedir. Bu yeni düzenleme çerçevesinde “kayıt altına alma” gerçekleşen bir haksız saldırıya karşı “kayıtları ceza takip organlarına verme” ise tekrarı muhakkak bir haksız saldırıya karşı yapılmaktadır. Yani her ikisi de meşrudur”. Yazarın ifadesinden anlaşıldığı üzere yazar, “kişinin kayıtları vermemesi halinde saldırı tekrar edecekti denen yerde saldırının mevcut olduğu”, görüşündedir. Bu görüşün aksinden hareketle: “kişi kayıtları vermeseydi de saldırı tekrar etmeyecekti denen yerde, saldırı mevcut değildir.” ve böylesi durumda artık verme fiili meşru müdafaa hukuka uygunluk sebebinden faydalanamaz. Ancak kanımızca bazı durumlarda “ceza takip organlarına verme” fiili yapılmamış olsa da saldırı zaten tekrar etmeyecektir. Yazarın ortaya koymuş olduğu bu formül, böylesi durumlarda verme fiilinin hukuka uygunluğunu sağlamaya yetmemektedir. Örneğin cinsel taciz olayında yoldan geçmekte olan tanımadığı bir kadını rastgele taciz eden erkek için bu bir kerelik bir fiil olabilir. Kadın, taciz vakasına ait kayıtları ceza takip organına vermeseydi de zaten erkek kadını bir daha toplum içinde arayıp bulup taciz etmeyecekti. Yani verme fiili yapılmamış olsaydı da saldırı tekrar etmezdi, öyleyse bu vakada yazarın ortaya koyduğu formüle göre saldırı bitmiş durumdadır, verme fiili biten bir saldırıya karşı yapılmıştır. Yazarın tespitlerinin her türlü vakada uygulanabilir olmadığından bahisle yazara katılmamaktayız.

²⁹ Koca/Üzülmez (n 3) 281; Öztürk/Erdem (n 3) 276; Akbulut (n 3) 638 vd.; Özgenç (n 3) 359; Hakeri (n 3) 300 vd.; Centel/Zafer/Çakmut (n 3) 317-318; Sulhi Dönmezer vd. *Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku* (Cilt 2, 15. baskı, 2021) 351 vd.

³⁰ Hakeri (n 3) 300.

maddi bir nitelik arz etmemektedir.³¹ Dolayısıyla sözlü saldırı teşkil eden hakaret fiillerine karşı, kayıt alma ya da bu kayıtları verme fiillerinin meşru savunma kapsamında kaldığı iddia edilemeyecektir.

Öte yandan yukarıda aktarıldığı üzere Yargıtay bazı kararlarında kaydetme ve kayıtları yargı mercilerine verme fiilini savunma hakkı sınırları içinde değerlendirmiştir. Yargıtayla benzer şekilde doktrinde³² de bu fiillerin iddia ve savunma hakkı (TCK m. 128) sınırları içinde kaldığını; yani iddia ve savunma hakkı sınırları içinde gerçekleştirilmesi durumunda kayıt yapma eylemlerinin, hakkın icrası hukuka uygunluk nedeninin (TCK m. 26/1) kapsamında olabileceğini ve bu doğrultuda kayıt yapan kişinin bu fiilinin hukuka uygun kabul edileceğini ifade eden yazarlar vardır.

Ancak biz bu görüşe de katılmamaktayız, nitekim iddia ve savunma hakkı TCK m. 128'de düzenlenmektedir ve ilgili madde lafzının “*Yargı mercileri veya idari makamlar nezdinde yapılan yazılı veya sözlü başvuru, iddia ve savunmalar kapsamında, kişilerle ilgili olarak somut isnatlarda ya da olumsuz değerlendirmelerde bulunulması halinde, ceza verilmez*” şeklinde düzenlenmiş olduğu dikkate alındığında, kanımızca “kayıt yapmanın” bu madde kapsamında kalacak şekilde değerlendirilmesi mümkün değildir. Çünkü iddia ve savunma hakkını düzenleyen bu maddede, madde lafzından açıkça anlaşıldığı üzere, yalnızca somut isnat ya da olumsuz değerlendirme yapan kişiye nasıl davranılacağı düzenlenmektedir. İfade edilmelidir ki, bu maddenin yorumlanması suretiyle “somut isnatlarda bulunmanın bir hak olduğu” neticesine dolaylı olarak pek tabii varılabilecektir. Ancak bu tespit, yani somut isnatlarda bulunmanın TCK m. 128'de düzenlenmiş olan bir hak olduğu tespiti, “somut isnatlarda bulunma hakkının, kayıt almayı da kapsadığı” şeklinde geniş yorumlanamaz. Nitekim bu madde ile sağlanmak istenen şey, ceza tehdidi yüzünden somut isnatlarda bulunmaktan kaçınılmasını önlemek, yani ceza tehdidi altında olmadan “rahat rahat somut isnatlarda bulunabilmeyi” sağlamaktır. Kayıt yapmanın ise bu madde kapsamında değerlendirilmesi, maddenin amacına hizmet eden bir durum değildir. Çünkü kayıt yapmanın “korkmadan rahat rahat” somut isnatta bulunmaya bir etkisi yoktur. Kayıt yapma inandırıcılık açısından etkili bir durum ortaya koyar. Bu maddedeki hakkın ise inandırıcılıkla ilgisi yoktur, aklındaki korkmadan söylemeyle ilgisi vardır. Bu kapsamda “kayıt almanın”

³¹ Koca/Üzülmez (n 3) 779; Centel/Zafer/Çakmut (n 3) 316; Dönmezer vd. (n 29) 351, Özgenç (n 3) 359; Hakeri (n 3) 297. Aksi yönde bkz. Akbulut (n 3) 635 ve 642. Kanımızca burada sözlü saldırılar meşru savunma kurumunun uygulanmasını sağlar nitelikte görülse bile, kaydetme fiilinin kayıtlar başkasına verilmeyecekse saldırganı durdurmaya yani saldırıyı sona erdirmeye elverişli bir hareket olarak değerlendirilemeyeceğine tekrar dikkat çekilmelidir.

³² Akşin (n 4) 101-102; ayrıca bkz. Zafer (n 15) 204, 205; Aktaş (n 3) 180 vd. (Yazar kayıtları verme fiilini şikayet hakkının, ihbar hakkının ve savunma hakkının hukuka uygun hale getireceği fikrindedir. Bir kişinin suçlu olduğuna inandığı bir kimse hakkında onun özel hayatının gizliliğini ihlal edecek şekilde delil toplayıp toplayamayacağı konusunda ise belirleyici unsurun “mağdurun yetkili makamları harekete geçirme ve başka surette delilleri kayda alma imkanının olup olmadığı” olduğu fikrindedir). Ayrıca bkz. Türkel (n 15) 118. Özel hayata ve hayatın gizli alanına karşı suçlar başlığı altında suç olarak düzenlenen eylemlerle elde edilmiş bant kayıtlarının ceza muhakemesinde delil olarak kullanılmayacağına ilişkin olarak bkz. Ali Kemal Yıldız, ‘Ses ve/veya Görüntü Kayıtlarının İspat Fonksiyonu’ (2006) 2 *Ceza Hukuku Dergisi* 262.

somut isnatlarda bulunma hakkının etkin şekilde kullanılmasını sağlayacak bir davranış olduğu da iddia edilemeyecektir. Çünkü kayıt yapmak, “korkmadan rahat rahat” somut isnatlarda bulunmak için gerekli bir faaliyet olarak değerlendirilemez. Nitekim inandırıcılığı arttıran bir fiil ile aklındaki korkmadan söylemeyi koruyan hak arasında doğrudan bir bağlantı yoktur. Dolayısıyla ifade edilmelidir ki, TCK m. 128’de düzenlenen iddia ve savunma hakkı, kayıt almayı kapsamaz. Bu sebeple literatürde yer alan “kayıp yapma fiillerinin, iddia ve savunma hakkının sınırları içinde gerçekleştirilmesi durumunda, hakkın icrası hukuka uygunluk nedeninin (TCK m. 26/1) söz konusu olabileceği” fikrine katılmamaktayız. Ancak kayıtların yargı mercilerine teslim edilmesi fiilleri dolaylı da olsa TCK m. 128’de düzenlenmiş olan iddia ve savunma hakkı kapsamında değerlendirilebilecektir. Nitekim kayıtların yetkili mercilere teslim edilmesi fiilleri ile aklındaki korkmadan söylemeyi koruyan bu hak arasında bir bağlantı olduğu söylenebilir. Çünkü kayıtları verme, söylemenin sözle değil görüntü ile yerine getirilmesidir.

Son olarak Yargıtay,³³ “eşinin hakaret ve tehdit eylemi nedeniyle, kendisiyle yaptığı telefon görüşmesini kayda alan ve boşanma davasına delil olarak sunan diğer eş” vakasında kayıt alma fiilinin hukuki mahiyetini değerlendirirken “hukuka aykırılık bilinci” üzerinden tespitlerde bulunmuş ve kaydı tutan kişide hukuka aykırılık bilinci bulunmamasından hareketle bu kişiye ceza verilemeyeceği neticesine varmıştır. Kanımızca, burada “eşi ile görüşmesini kayda alan diğer eşin hukuka aykırılık bilincine sahip olmadığı” yönünde mahkemece yapılan tespit hatalıdır. Çünkü kişilerin özel hayatının gizliliğinin, görüntü veya seslerin kayda alınması suretiyle ihlal edilmesinin suç teşkil ettiği, özel hayatın gizliliğinin ihlalini düzenleyen TCK m. 134’te açıkça yer almakta ve bu kanuna internet üzerinden dahi erişilebilmektedir. Bu ülkede doğmuş ve yıllarca bu ülkede yaşamış bir kişinin böylesine erişilebilir temel bir kanunu ihlal etmesi halinde bunu “hukuka aykırılık bilincinin yokluğu” olarak nitelendirmek ve bu kişiye ceza verilmeyeceği sonucuna varmak; faillerin öldürme, yaralama, hırsızlık gibi çok bilinen suçlar dışındaki suçlardan sorumlu tutulmasını tereddütlü kılar niteliktedir. Nitekim bu kabul, yani başkasının görüntüsünü kaydeden kişinin haksızlık bilincinin bulunmadığı kabulü, az bilinen suçları işleyen kişilerin de bu suçları işlerken hukuka aykırılık bilinçlerinin yok olduğu, dolayısıyla onlara da ceza

³³ Yargıtay 12. Ceza Dairesi, E 2019/995, K 2020/1113 (5 Şubat 2020); Yargıtay 12. Ceza Dairesi, E 2016/488, K 2016/3707 (9 Mart 2016). Benzer bir diğer karar Yargıtayın “Sanıkla eşinin evli iken, aralarında görülen boşanma davası bulunduğu (...) sanığın, eşinden kuşkulandığı sebebiyle, kendi üzerine olan ev telefonuna paralel hat çekmek suretiyle, eşinin üçüncü kişilerle yaptığı telefon konuşmalarını gizlice dinleyip kaydettiği, daha sonra kayıtları boşanma davasına delil olarak sunmasını” konu alan 9.2.2015 tarihli kararında mevcuttur. İlgili kararda Yargıtay, “sanığın, haberleşme içeriğini kaydedip, bu kaydı içeren CD’yi, görülmekte olan dava dosyasına delil olarak vermesi biçimindeki eylemleri, TCK’nın 132. maddesindeki haberleşmenin gizliliğini ihlal suçu kapsamında değerlendirilebilir ise de, görüşme ayrıntıları dökümünü üçüncü kişi ya da kişilerle paylaştığı ve/veya çoğaltarak dağıttığına ilişkin hakkında bir iddia ileri sürülme-yen sanığın, boşanma davasındaki iddiasını ispatlama amacını taşıyan eyleminde, hukuka aykırı hareket ettiği bilinciyle hareket etmediği anlaşıl-makla, tebliğnamede bozma öneren görüşe iştirak edilmemiş, sanığın beraatine karar verilmesinde isabetsizlik görülmemiştir.” şeklinde tespitlerde bulunmuştur. Bkz. Yargıtay 12. Ceza Dairesi, E 2014/15362, K 2015/2147 (9 Şubat 2015).

verilemeyeceği şeklindeki tehlikeli bir neticeyi de beraberinde getirecektir. Oysa TCK m. 4 “ceza kanunlarını bilmemek mazeret sayılmaz” hükmünü içermektedir. Dolayısıyla “başkasının görüntüsünü kaydeden kişinin haksızlık bilincinin bulunmadığı” iddiası kabul edilebilir nitelikte değildir. Kanunda suç teşkil eden bir fiilin, suç teşkil etmediği inancıyla işlenmesi halinde oluşacak yarığının TCK m. 30/4 çerçevesinde değerlendirilmesi gerektiği açıktır.³⁴ Nitekim TCK m. 30/4’te “işlediği fiilin haksızlık oluşturduğu hususunda kaçınılmaz bir hataya düşen kişi, cezalandırılmaz.” hükmü yer almaktadır. Görüldüğü üzere kanun TCK madde 30/4’te hukuka aykırılık bilincine sahip olmamanın, yani haksızlık yanılmasının yalnızca kaçınılamayacak durumlar için dikkate alınabileceğini ve failin ancak kaçınılmazlık var ise ceza almaktan kurtulabileceğini öngörmektedir.

TCK’ya erişim bu kadar kolay ve görüntü veya seslerin kayda alınmasının suç teşkil ettiği TCK m. 134’te bu kadar açık yer almaktayken; ayrıca kayıt alma fiilini işleyen kişi de bu toplumda ülke kanunlarını bilmesi gereken kadar uzun bir süre yaşamışken, kişinin “başkasının sesini/görüntüsünü video kaydına alırken fiilinin suç oluşturduğu konusunda kaçınılmaz bir hataya düştüğünü” kabul etmek kanımızca mümkün değildir. Yani kanımızca “eşinin hakaret ve tehdit eylemi nedeniyle, kendisiyle yaptığı telefon görüşmesini kayda alan ve boşanma davasına delil olarak sunan diğer eş” vakalarında kaçınılmazlık söz konusu olamaz. Çünkü kayıt alan kişi, fiilinin suç teşkil ettiğini bilebilecek durumdadır. Dolayısıyla mahkemenin, eşinin hakaret ve tehdit fiili nedeniyle, kendisiyle yaptığı telefon görüşmesini kayda alan ve boşanma davasına delil olarak sunan diğer eşin bu fiilini “hukuka aykırılık bilincine sahip olmama” dolayısıyla cezasız kılması kanımızca kabul edilebilir değildir.

Dolayısıyla ifade etmek isteriz ki, başkası tarafından ses/görüntü kayıtları alınması ve bu kayıtların yargı mercilerine verilmesi fiillerinin hukuki değerlendirmesine ilişkin olarak literatürde yer alan ve Yargıtay uygulamasında kendine yer bulan fikirlerin hiçbirine katılmamaktayız. Konu hakkındaki görüşümüz aşağıda detaylı şekilde anlatılmaktadır.

II- BAŞKASI TARAFINDAN GÖRÜNTÜ VE SES KAYITLARIN ALINMASI VE BU KAYITLARIN YARGI MERCİLERİNE VERİLMESİ/KAMUYA İFŞASI FİİLLERİ HAKKINDAKİ GÖRÜŞÜMÜZ

Görüntünün ve sesin izinsiz şekilde kayda alınması ve bu kayıtların başkasına verilmesi veya kamuya ifşa edilmesi fiillerinin TCK m. 134’te düzenlenmiş olan özel hayatın gizliliğini ihlal suçunun tipiklik unsurlarını gerçekleştirdiği açıktır. Öyleyse, bu fiilleri işleyen kişinin bu suçtan sorumlu tutulup tutulamayacağını tespit edebilmek için kişinin başkası tarafından görüntü ve ses kayıtlarının çekilmesi ve bu kayıtların yayılması fiillerinde herhangi bir hukuka uygunluk sebebinin var olup olmadığının tahlil edilmesi gerekir. Nitekim yukarıda da ifade edildiği üzere suç, tipe uygun hukuka aykırı fiildir ve sırf tipikliğin oluşmuş olması, suçun işlenmiş olmasını tek başına

³⁴ TCK m. 4 ve TCK m. 30/4 arasındaki ilişki için bkz. Dönmezer vd. (n 29) 69-70.

sağlamaz. Suçun işlenmiş olduğundan bahsedebilmek için hukuka aykırılık unsurunun da gerçekleşmesi gerekmektedir.

Çalışmanın başında da ifade edildiği üzere başkasının görüntüsünü veya sesini kayıt altına almak ve bu kayıtları başkasına vermek ya da kamuya yaymak, suç isnadında kullanmak, özel hukuk davasında ispat vasıtası olarak kullanmak, sosyal medya platformlarında video içeriği olarak kullanmak gibi pek çok değişik vakada karşımıza çıkabilmektedir. Dolayısıyla kayda alma ve bu kayıtları başkasına verme/kamuya yayma fiillerinin hukuka uygun olup olmadığı ya da kayıt alan veya kayıtları başkasına veren kişiye ceza verilip verilmeyeceği konusunun çok boyutlu olarak ele alınması gerekmektedir. Bizce kişinin görüntü ve ses kayıtlarının çekilmesi ve bu çekimlerin birine verilmesi/yayılması fiillerinde bir hukuka uygunluk sebebinin var olup olmadığı hususu öncelikle olayda “bir suç öğrenme” halinin var olup olmadığı üzerinden ikiye ayrılarak incelenmelidir. Yani bu noktada kanımızca belirleyici olan husus, “bir suç işlendiğini öğrenen kişinin bunu kayda alması ya da bir suç işlendiğini gösterir bir kaydın birine verilmesi” halinin olayda var olup olmadığıdır. Ancak pek tabii kayıt altına alma ve kayıtların verilmesi fiilleri bu noktada ayrı ayrı inceleme konusu yapılmalıdır. Olayda bir “suç öğrenme” halinin mevcut olmadığı neticesine varıldığında ise durum, kayıt altına alan ve kayıtları başkasına veren kişinin iddia ve savunma hakkına sahip olup olmadığı ya da özel hukuk davasında ispat yükümlülüğü altında bir kişi olup olmadığı hususu üzerinden ayrıca değerlendirmelidir.

Sesi/görüntüsü kaydedilen kişinin hareketleri “bir suç işlendiğini öğretir” nitelikte ise, yani kayıt tutan kişi kayıt olarak “bir suçun işlendiği bilgisini gösteriyor/kanıtlıyor” ise, olay kanımızca “ihbar hakkı” hakkın icrası hukuka uygunluk sebebi ve “kanunun hükmünü ifa” hukuka uygunluk sebebi çerçevesinde incelenmelidir. Bu noktada kayıtlar suçüstü bir fiili³⁵ gösteriyor olabileceği gibi, bir suç itirafını da gösteriyor olabilir. Nitekim her iki durumda da kayıt tutan kişi kayıt olarak “bir suçun işlendiği bilgisini gösteriyor” haldedir. Bu kapsamda örneğin A'nın B'yi öldürüyor olduğu görüntüler gizlice kayıt altına alınmış olabilir; ya da bir diğer örnek olarak kayıt tutan kişi, A'nın B'yi nasıl öldürdüğünü C'ye anlattığı görüntüleri gizlice kayda alıyor olabilir. Bu noktada ifade edilmelidir ki, kayıt alma fiilinin hukuka uygunluğunun değerlendirilmesinde kayıt altına alınan suçun ağırlığı önemli değildir. Yani video/ses kaydı alınması fiilinin hukuka uygun olduğu sonucuna varabilmek için, bu kayıtların öldürme fiili kadar ağır bir suça ilişkin olarak tutulmuş olması gerekmez, görevi kötüye kullanma gibi basit bir suçun işlendiğini gösteren kayıtlarda da kayıt alan kişi pek tabii “ihbar hakkı” ya da “kanunun hükmünü ifa” hukuka uygunluk sebebinden yararlanabilecektir. Örneğin faillerin Hakkari'den İzmir'e resmi plakalı araçla gezmeye gittikleri ve İzmir'de bu araçla bir dağ başına çıkarak manzaralı bir yere içki sofrası kurmuş oldukları olayda, kayıt altına alınan görüntülerde failler görevi kötüye kullanma suçu işlemektedirler. Nitekim olayda TCK m. 257'de öngörülmuş olan “görevinin gereklerine aykırı hareket etmek suretiyle... kamunun zararına neden

³⁵ Suçüstü fiilin ne olduğu, CMK m. 2/ 1- j'de düzenlidir. Buna göre, “Suçüstü: İşlenmekte olan suç, Henüz işlenmiş olan fiil ile fiilin işlenmesinden hemen sonra kolluk, suçtan zarar gören veya başkaları tarafından takip edilerek yakalanan kişinin işlediği suç, Fiilin pek az önce işlendiğini gösteren eşya veya delille yakalanan kimsenin işlediği suç, ifade eder.”

olan kamu görevlisi” şartı sağlanmıştır. Çünkü kamuya ait araç ile gezmek için Hakkari’den İzmir’e gidilerek görevin gereklerine aykırı hareket edilmiş ve ayrıca aracın kilometre sayacında artışa sebep olunarak kamunun zararına neden olunmuştur. Böyle bir olayda suçüstü fiil söz konusudur ve görüntü kaydı alan kişi, suç üstündeki bir failin görüntü kaydını almaktadır. Bu kayıtların gizlice ya da açık olarak yani göstere göstere alınmış olması da kanımızca önem arz etmemektedir. Çünkü önemli olan kayıt tutan kişinin kayıt alarak “bir suçun işlendiği bilgisini gösteriyor/kanıtıyor” olmasıdır.

İhbar hakkı CMK m. 158’de düzenlenmiştir. Buna göre “*Suçla ilişkin ihbar veya şikâyet, Cumhuriyet Başsavcılığına veya kolluk makamlarına yapılabilir... İhbar veya şikâyet yazılı veya tutanağa geçirilmek üzere sözlü olarak yapılabilir.*”

Görüldüğü üzere burada yalnızca ihbarın nereye ve nasıl yapılacağı hususuna yer verilmiştir. Kimin, hangi durumda ihbarda bulunmaya hakkı olduğu, örneğin kabahat işlendiğine ilişkin de ihbar yapılıp yapılamayacağı, hususunda ise kanun yorumlanarak şu tespitlerde bulunulabilir: Maddede “bir suça ilişkin” ifadesine yer verilmiş olması, herhangi bir suç ile ilgili olarak ihbar yapılabileceğini göstermektedir. Fakat aynı ifade ihbarın yalnızca suçlar için yapılabileceğini, kabahat teşkil eden davranışlar için ise ihbar yapılamayacağını göstermektedir. Maddenin lafzında “kimin ihbarda bulunabileceğine” ilişkin olarak özel bir hususa yer verilmemesi ise, herkesin ihbarda bulunabileceği sonucunu beraberinde getirmektedir. Öyleyse bu maddeye dayanarak herkes, gerekli yerlere suç işlendiği bildiriminde bulunabilecektir.

İkinci olarak “kanunun hükmünü ifa” hukuka uygunluk sebebi de video/ses kaydı alan kişilerin bu fiillerinin hukuka uygunluğu bakımından incelenmesi gereken bir maddedir. Bu noktada “kanunun emrini”, TCK m. 278’de düzenlenmiş olan “suçu bildirmeme suçu” sağlamaktadır. Nitekim ilgili suç tipi, işlenmekte olan bir suçu *yetkili makamlara bildirmeyen* kişinin, bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılmasını öngörmek suretiyle “suçu bildirmeyi emretmektedir”.

Görüldüğü üzere gerek ihbar hakkının gerekse suçu bildirme konusundaki kanunun emrinin, herhangi bir suç ile ilgili olarak yetkili makamlara ihbar yapılabileceğini/yapılması gerektiğini düzenlediği açıktır. Kanımızca bu yetkilendirme suça ilişkin “elde bir kayıt varsa” bu kayıtları ihbar veya suçu bildirme adı altında yetkili mercilere vermeye de izin vermektedir. Çünkü ihbar hakkının/suçtu bildirme emrinin etkili şekilde kullanılabilmesi/yerine getirilebilmesi için bu şarttır. Ancak burada iki konunun tartışılması gerekir. 1- Her ne kadar bu maddeler ihbar veya suçu bildirme adı altında eldeki kayıtları “yetkili mercilere verme” konusunda hak ve görev veriyor ise de, ihbar etmeye/suçtu bildirmeye ilişkin olarak verilmiş bu hak ve görev, suçu ihbar etmek/bildirmek için kişinin görüntüsünü/sesini “video/ses kaydına alma” fiilini de kapsamakta mıdır? Yoksa kişi yalnızca hazır çekilmiş şekilde eline ulaşan kayıtları mı “yetkili mercilere verme” konusunda hak ve görev sahibidir? 2- İhbar etmeye/suçtu bildirmeye ilişkin olarak verilmiş bu hak ve görev, suçu ihbar etmek için alınmış ses/görüntü kaydındaki görüntülerin “ihbar ediyorum” denilerek çeşitli platformlar üzerinden kamuya ifşa edilmesini kapsamakta mıdır?

İlk soruya ilişkin olarak ifade edilmelidir ki, ihbar hakkının icrası ve suçu bildirmeye ilişkin kanunun emrini ifa şeklinde karşımıza çıkan hukuka uygunluk sebepleri her ne kadar yalnızca “yetkili merciye *bildirmeye* ilişkin” hak/emir içeriyorsa da kanımızca bu hak/emir ses/görüntü *çekmeyi* de kapsar nitelikte geniş yorumlanmalıdır. Nitekim suçu bildirmeye ilişkin kanunun emrini ve ihbar hakkını etkili şekilde kullanabilmek için delil muhafaza etme şarttır ve bu ses/görüntü kayıtları suçu bildirmek/ihbar etmek için delil muhafaza etme hükmündedir. Bu noktada ayrıca ifade edilmelidir ki, kayıt yapmanın bu madde kapsamında değerlendirilmesi, maddenin amacına da hizmet eden bir durumdur. Çünkü kayıt yapma inandırıcılık açısından etkili bir durum ortaya koyar. Bu maddedeki hakkın ve emrin ise inandırıcılıkla ilgisi vardır. Nitekim kayıt yapmak, “daha inandırıcı şekilde ihbar yapmak ve daha inandırıcı şekilde suç bildiriminde bulunmak” için gerekli bir faaliyet olarak değerlendirilebilecektir. Bu kapsamda “kayıt almanın” ihbar hakkının ve kanunun emrini ifa şeklindeki hukuka uygunluk sebeplerinin etkin şekilde kullanılmasını ve yerine getirilmesini sağlayacak bir davranış olduğu kabul edilmelidir. Öyleyse özetle delil muhafazası sağlayan “kaydetmek” fiilinin ihbar hakkının ve suçu bildirme emrinin etkili şekilde kullanılabilmesinin/yerine getirilebilmesinin bir parçası olduğunun, dolayısıyla da ihbar hakkının ve suçu bildirme emrinin kapsamında olduğunun kabulü gerekecektir.

Tüm bu tespitlerden hareketle varılacak netice ise şudur: “Suçu bildirme/ihbar” amacıyla yapılmış “başkasının görüntüsünü/sesini çekme fiilleri”, hakkın icrası/kanunun emrini ifa hukuka uygunluk sebeplerinin korumasından yararlanacaktır. Yani kişinin “suçu bildirme/ihbar” amacıyla yapmış olduğu başkasının görüntüsünü/sesini içerir video çekimleri her ne kadar TCK m. 134’te düzenlenmiş olan özel hayatın gizliliğini ihlal suçunun tipikliğini oluşturuyor ise de olayda hakkın icrası/kanunun emrini ifa hukuka uygunluk sebebi var olduğu için, özel hayatın gizliliğini ihlal suçunu oluşturmayacaktır. Ancak bu noktada sorulması gereken bir soru daha bulunmaktadır: ihbar hakkının icrası ve suçu bildirmeye ilişkin kanunun emrini ifa şeklinde karşımıza çıkan bu hukuka uygunluk sebepleri “önce araştırıp” sonra kaydetmeyi de kapsar şekilde yorumlanabilecek midir? Bu soruya olumsuz cevap vermek gerekir. Yani ihbar hakkının icrası ve suçu bildirmeye ilişkin kanunun emrini ifa şeklinde karşımıza çıkan hukuka uygunluk sebepleri “delili araştırıp bulmayı ve sonra kaydetmeyi” kapsar şekilde yorumlanamaz. Nitekim durup dururken “acaba bu kişi suç işliyor mu” diye onu *izlemek* özel hayata müdahale teşkil eder ve bu müdahaleyi haklı kılacak bir hukuka uygunluk sebebi kanunumuzda yer almamaktadır. Bu noktada ihbar etmek/suçu bildirmek, “kaydetme” hakkı veriyor, öyleyse neden araştırıp kaydetme hakkı vermesin ki? sorusuyla karşılaşılabilir. Bu soruya da şu şekilde cevap vermek gerekir: İhbar etmek/suçu bildirmek, “kaydetme” hakkı verir fakat “araştırıp” kaydetme hakkı vermez, çünkü delil bulmak için bile olsa suç işlendiğine ilişkin şüpheli bir durumda araştırma yapma yetkisi belli şartlar altında ve yalnızca savcılığa/kolluğa verilmiştir (CMK m. 160).

Bu noktada incelenmesi gereken ikinci husus, bu görüntü ve ses kayıtlarının “ihbar ediyorum” denilerek çeşitli platformlar üzerinden kamuya ifşa edilmesinin de hukuka uygunluk sebebinden yararlanıp

yararlanmayacağı, yani ihbar hakkının ya da suçu bildirme emrinin bu kayıtları “kamuya ifşa etme” fiilleri açısından hakkın icrası/kanunun emrini ifa hukuka uygunluk sebebi teşkil edip etmeyeceğidir. Bu noktada bir sonuca varılabilmesi için kayıtları “kamuya ifşa etmenin” CMK m. 158’de düzenlenmiş olan ihbar hakkı ya da TCK m. 278’de düzenlenmiş olan suçu bildirme yükümlülüğünün kapsamında kalıp kalmadığının araştırılması gerekir.

Yukarıda da vurgulandığı üzere gerek sesin/görüntünün kayda alınması gerekse bu kayıtların kamuya yayılması fiilleri TCK m. 134’te düzenlenmiş olan özel hayatın gizliliğini ihlal suçunun tipikliğini oluşturmaktadır. Burada suçun oluşmadığını söyleyebilmek için ise olayda bir hukuka uygunluk sebebinin bulunması gerekmektedir. Gerek ihbar hakkının düzenlendiği CMK m. 158’in gerekse suçu bildirmeme suçunun düzenlendiği TCK m. 278’in yalnızca “yetkili merciye” bildirim yapmayı hak/emir olarak öngördüğü açıktır. Nitekim madde metinlerinde ya “Cumhuriyet Başsavcılığına veya kolluk makamlarına” ya da “yetkili makamlara” bildirmekten bahsedilmektedir. Buna göre suça ilişkin bildirim ve ihbar, yetkili makama değil de kamuya yapılırsa bu maddelerin uygulanma imkânının kalmayacağı açıktır. Bu noktada önemli bir sorunun daha incelenmesi gerekir: Bu durumda sesleri/görüntüleri kamuya ifşa eden kişi doğrudan TCK m. 134’te düzenlenmiş olan özel hayatın gizliliğini ihlal suçundan sorumlu tutulabilecek midir? Kanımızca burada hakkın icrası/kanunun emrini ifa hukuka uygunluk sebebinin sınırının aşıldığı kabul edilmelidir.³⁶ Nitekim bu hukuka uygunluk sebepleri yalnızca (bizim yorumumuza göre yukarıda anlatıldığı üzere ses/görüntü kaydı almayı ve) alınmış ses/görüntü kayıtlarını “yetkili merciye” vermeyi kapsamaktadır. Oysa olayda ilgili ses/görüntüler kayda alınmış ancak yetkili merciye verilmek yerine kamuya ifşa edilmiştir.

Hukuka uygunluk sebeplerinin sınırının aşılması hali TCK m. 27/1’de düzenlenmiştir.³⁷ Buna göre “*ceza sorumluluğunu kaldıran nedenlerde sınırın kast olmaksızın aşılması hâlinde, fiil taksirle işlendiğinde de cezalandırılıyorsa, taksirli suç için kanunda yazılı cezanın altında birinden üçte birine kadar indirilerek hükmolunur.*” Bir suçun işlendiği bilgisini veren ses/görüntü kaydının kamuya ifşa edilmesi fiili bu madde dikkate alınarak değerlendirildiğinde ses/görüntü kaydını kamuya ifşa eden kişinin sorumluluğunun belirlenmesinde bu fiilin taksirli halinin kanunda düzenlenmiş olup olmadığının, yani başkasının sesinin/görüntüsünün kamuya ifşa edilmesi fiilinin taksirli halinin kanunda suç olarak öngörülmüş olup olmadığının belirleyici olduğu neticesine varılır.³⁸ Nitekim TCK m. 27/1 açıkça “fiil taksirle işlendiğinde de cezalandırılıyorsa” ifadesini haizdir. İfade edilmelidir ki, ses/görüntü kaydını

³⁶ Hakkın kullanılmasında yetkinin kapsamı dışına çıkmanın sınır aşımı olduğuna ilişkin olarak bkz. Koca/Üzülmez (n 3) 308.

³⁷ Öztürk/Erdem (n 3) 307; Centel/Zafer/Çakmut (n 3) 355; Akbulut (n 3) 708; Dönmezer vd. (n 29) 377 vd. TCK m. 27/1’in hukuka uygunluk sebebinin sınırının ölçü yönünden aşılmasını düzenlediğine; yani bu maddenin konusunu oluşturan sınırın aşılmasının, bir hukuka uygunluk nedeninin ölçüsünde sınırın aşılmış olması şeklinde anlaşılması gerektiğine ilişkin olarak bkz. Koca/Üzülmez (n 3) 308-309; Öztürk/Erdem (n 3) 307-308; Akbulut (n 3) 714.

³⁸ Bu konudaki genel bilgiler için bkz. Koca/Üzülmez (n 3) 310; Öztürk/Erdem (n 3) 308; Centel/Zafer/Çakmut (n 3) 355 ve 358; Akbulut (n 3) 710; Hakeri (n 3) 423; Dönmezer vd. (n 29) 382.

kamuya ifşa etme fiili özel hayatın gizliliğini ihlal eden bir fiildir ve özel hayatın gizliliğini ihlal suçu taksirle işlenebilen bir suç değildir. Öyleyse bir suçun işlendiği bilgisini gösteren/kanıtlayan ve başkasının görüntüsünü/sesini içeren kayıtları taksirle kamuya yayan kişinin cezai bir sorumluluğunun olmadığı sonucuna varılmalıdır. Çünkü her ne kadar bu kişi hakkın icrası/kanunun emrini ifa hukuka uygunluk sebebinde sınırlanmış ve bu doğrultuda TCK m. 27/1 gereğince taksirli suçtan sorumlu tutulabilir hale gelmiş ise de suçun taksirli hali kanunda suç olarak bulunmamaktadır. Ancak bu sonuç, ses/görüntü kaydını kamuya yayan kişinin, hukuka uygunluk sebebinin sınırını yalnızca “taksirle” aştığı durumda geçerlidir.³⁹ Kişi bu sınırı kast ile aştığında ise pek tabii TCK m. 134’te düzenlenmiş olan özel hayatın gizliliğini ihlal suçunun olduğu söylenecektir. Yani suç işlendiği bilgisini veren ses veya görüntüyü suç ihbarı yapmak için kayda alan kişi, bu görüntüleri yetkili mercilere vermek yerine kamuya ifşa ederken sınırı kast ile aştı ise,⁴⁰ TCK m. 134’ten sorumlu olacaktır.

Bu noktada değinilmesi gereken son ihtimal, seslerin/görüntülerin kamuya ifşa edilmesi fiillerinin “haber verme hakkı”⁴¹ çerçevesinde ele alınıp alınamayacağıdır. Nitekim “haber verme hakkı” da hakkın icrası hukuka uygunluk sebebi kapsamında değerlendirilen bir haktır ve bir suçun işlendiği bilgisini veren ses/görüntü kaydının kamuya ifşa edilmesi fiillerinin haber verme hakkı itibariyle hukuka uygunluk şartını sağlayabileceği düşünülebilir.

Haber verme hakkı, gazetecilik mesleğinin icrasına ilişkin bir hukuka uygunluk sebebidir⁴² ve basın mensuplarının, bazı hususları birtakım somut verilere dayanarak masumiyet karinesi çerçevesinde görsel veya yazılı basın organlarında yayınlamaları durumunda hakaret, iftira ve benzeri diğer suçlardan ötürü sorumlu tutulmamalarını sağlar.⁴³

Görüldüğü üzere görüntüleri kamuya yayma faaliyeti *yalnızca gazeteciler için*⁴⁴ gazetecilik mesleğinin icrası kapsamında hakkın icrası hukuka uygunluk sebebi teşkil etmektedir. Basın mensubu olmayan yani basın kartı olmayan vatandaşlar için ise böyle bir hukuka uygunluk sebebi bulunmamaktadır. Yani bir suçun işlendiği bilgisini veren, failin bir suç işlediğini kanıtlayan ses ve

³⁹ Bu konudaki genel bilgiler için bkz. Öztürk/Erdem (n 3) 308; Centel/Zafer/Çakmut (n 3) 355; Akbulut (n 3) 709-710; Hakeri (n 3) 423. Somut olayda failin gerçekleştirmiş olduğu fiil (aşkın kısım) bakımından taksirin varlığı genel kurallar çerçevesinde araştırılacaktır, bkz. Koca/Üzülmez (n 3) 310; Akbulut (n 3) 715; Öztürk/Erdem (n 3) 308.

⁴⁰ Failin hukuka uygunluk nedenlerinden birinin sınırını kasten aşması halinde, kasten gerçekleştirmiş olduğu haksızlıktan dolayı sorumlu tutulacağına ilişkin olarak bkz. Koca/Üzülmez (n 3) 309; Öztürk/Erdem (n 3) 308; Centel/Zafer/Çakmut (n 3) 355; Akbulut (n 3) 709-710; Hakeri (n 3) 423; Dönmezer vd. (n 29) 379.

⁴¹ Haber verme hakkı, 5187 sayılı Basın Kanunu’nun 3. maddesinde düzenlidir. Buna göre “*Basın özgürdür. Bu özgürlük; bilgi edinme, yayma, eleştirme, yorumlama ve eser yaratma haklarını içerir.*”

⁴² Bu konuda bkz. Akbulut (n 3) 683 vd.; Centel/Zafer/Çakmut (n 3) 349; Dönmezer vd. (n 29) 277.

⁴³ Hakeri (n 3) 334.

⁴⁴ Haber verme hakkının basına görevi gereği tanınmış bir hak olduğuna ilişkin olarak bkz. Pınar Bahar Doğan, ‘Çatışan İki Değer: Haber Verme Hakkı ve Kişilik Hakkı’ (2014) 4 *Ankara Barosu Dergisi* 486.

görüntülerin basın mensubu olmayan vatandaşlarca kamuya yayılması halinde, her ne kadar bu davranış haber verme niteliğinde ise de, görüntüleri kamuya yayan kişi, basın mensupları için geçerli olan “haber verme hakkı” şeklindeki hukuka uygunluk sebebinden yararlanamayacaktır.

Öyleyse vurgulanması gereken husus şudur: bir suçun işlendiği bilgisini veren ses/görüntü kaydının kamuya ifşa edilmesi fiilini hukuka uygun hale getiren bir hukuka uygunluk sebebi hukuk düzenimizde bulunmamaktadır. Öyleyse bir suçun işlendiği bilgisini veren ses/görüntü kaydı kamuya ifşa edildiğinde, özel hayatın gizliliğinin ihlali suçu oluşacak ve görüntüleri kamuya ifşa eden kişinin bu suçtan sorumluluğu gündeme gelecektir.⁴⁵

Bu noktada incelenmesi gereken son husus ise, kamuya ifşa edilen video görüntüsünde fail dışında üçüncü kişilerin de bulunması halinde ifşa fiilinin bu kişilerin haklarını da ihlal edip etmediğidir. Öncelikle ifade edilmelidir ki, üçüncü kişinin o gün orada bulunduğu verisi kişisel veridir. Ancak kişisel verinin bulunduğu her durumda özel hayata bir müdahalenin de söz konusu olduğu söylenemez. Nitekim üçüncü kişinin görüntüsünün ya da sesinin alındığı bir durumda bu kişinin özel hayatına bir müdahalenin söz konusu olup olmadığı noktasında belirleyici olan husus üçüncü kişinin görüntüsünün sistematik ve hedefli olarak çekilip çekilmediğidir.⁴⁶ Öyleyse kamuya ifşa edilen video görüntüsünde fail dışında üçüncü kişilerin de bulunması halinde ifşa fiilinin bu kişilerin haklarını da ihlal edip etmediği sorusu, ilgili kayıta

⁴⁵ Bu noktada kanımızca masumiyet karinesinin ve lekelenmeme hakkının zedelenmesinden ise bahsedilemez. Nitekim masumiyet karinesinin ve lekelenmeme hakkının zedelenmesi ancak kamu otoritesinin suçlayıcı ifadeleri söz konusu olduğu durumda oluşabilecektir. Bu konuda bkz. Fatih Akıncı, ‘Lekelenmeme Hakkı’ (2020) 11 *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi* 183; Yeşim Yılmaz, ‘Masumiyet Karinesi ile Basının Haber Verme Hakkı Arasındaki İlişkinin Ceza Hukuku Bağlamında İncelenmesi’ (2025) 74 *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 697. Ayrıca bkz. Muharrem Özen ve Atacan Köksal, ‘Suçsuzluk Karinesi Bağlamında Soruşturmaya Yer Olmadığı Kararı’ (2019) 68 *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 269–270; Ünver/Hakeri (n 27) 69-70; Kadir Sağdıç, Anayasa Mahkemesi Genel Kurulu, Başvuru No 2013/6617 (8 Nisan 2015) Kn. 29: “*Yargılanan kişilere yönelik olarak, devlet görevlilerinin ifadeleri veya kışkırtmasına dayanan basın ve yayın organlarındaki yazılar veya bazı küçük düşürücü ifadeler nedeniyle masumiyet karinesinin ihlali söz konusu olabilir*”.

⁴⁶ Davranışların veya ifadelerin *hedefli, sistematik veya sürekli* olarak gizlice kaydedilmesi, kayıtlar sadece kamusal alanda yapılmış olsa bile, özel hayatın gizliliği hakkına müdahale teşkil eder, bu konuda bkz. P.G. ve J.H. v. Birleşik Krallık, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, Başvuru No 44787/98 (25 Eylül 2001); Calmanovici v. Romanya, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, Başvuru No 132 (1 Temmuz 2008). AIHM, sistematik olarak veri toplanıp saklanmadan, kamuya açık yerlerde *kısa süreli* gözetim/gözetleme yapılmasının müdahale olarak değerlendirilemeyeceğine karar vermiştir.; Shimovolov v. Rusya, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, Başvuru No 65 (21 Haziran 2011). Sistematik ve yasal olarak sınırsız veri toplama, AIHS'nin 8. maddesini ihlal etmektedir. Ayrıca bkz. Juliane Pätzold, ‘Art. 8 EMRK’, in U Karpenstein ve F Mayer (eds), *EMRK Konvention zum Schutz der Menschenrechte und Grundfreiheiten Kommentar* Rn 37 ve 77; Robert Esser, ‘Art. 8 EMRK’, in E Löwe ve W Rosenberg (eds), *Löwe/Rosenberg StPO* Rn 79 ve 59; Walter Gollwitzer, ‘Art. 8’, in *Menschenrechte im Strafverfahren MRK und IPBPR Kommentar* 464, Rn 25; Jochen Abr. Frowein, ‘Art. 8 EMRK’, in J A Frowein ve W Peukert (eds), *Europäische Menschenrechtskonvention (EMRK) Kommentar* 290, Rn 6.

üçüncü kişinin görüntüsünün sistematik ve hedefli olarak alınmadığından bahisle olumsuz şekilde cevaplanmalıdır. Yani her ne kadar kamuya ifşa edilen video görüntüsünde fail dışında üçüncü kişilerin de görüntüsü var ise de, söz konusu kayıta üçüncü kişilerin görüntüsü hedefli ve sistematik şekilde alınmadığı için ilgili kaydın kamuya ifşası halinde bu kişilerin özel hayatına bir müdahalenin söz konusu olmadığı neticesine varılacaktır. Nitekim kişinin özel hayatı her ne kadar kamusal alanda da devam ediyorsa da, onun görüntüsünün sistematik ve hedefli olarak çekilmemiş olması, özel hayat hakkına müdahale oluşmasını engellemektedir.

Bu noktaya kadar yapılan incelemede kişinin görüntüsünün/sesinin kayda alınması ve bu kayıtların yetkili mercilere verilmesi ya da kamuya ifşası fiillerinde bir hukuka uygunluk sebebinin var olup olmadığı hususu, kayıtlarda “bir suçun işlendiğini öğrenme” halinin var olduğu durum üzerinden incelenmiş ve *herhangi bir kişinin* bir suçun işlendiğini öğrenme hali kapsamında başka bir kişinin ses/görüntü kayıtlarını *çekmesi fiilinin* ve bu kayıtları *yetkili mercilere verme* fiilinin hukuka uygun olduğu; *kamuya ifşa etme* fiilinin ise hukuka uygun olmadığı neticesine varılmıştır. Ancak vurgulanmalıdır ki, burada bir suçun işlendiğini öğrenme hali kapsamında kişinin ses/görüntü kayıtlarının çekilmesi ve bu kayıtların yetkili mercilere verilmesi fiilinin hakkın icrası/kanunun emrini ifa hukuka uygunluk sebebi kapsamında değerlendirilebilmesi için aşağıdaki koşulların gerçekleşmesi gerekmektedir.

A- OLAYDA “SUÇ” TEŞKİL EDEN BİR DURUMUN ÖĞRENİLİYOR OLMASI GEREKİR

Bir kabahatin öğrenildiği durumda kişinin görüntüsünün/sesinin kayda alınması fiili, ne ihbar hakkı ne de suç bildirme emri kapsamında hukuka uygun hale gelmeyeceğinden hem kayda alma fiili hem de kayıtları yetkili mercilere verme fiili hukuka aykırı olacak ve bu kaydı alan ve yetkili merciye veren kişinin, özel hayatın gizliliğinin ihlali suç tipinden sorumlu tutulması gerekecektir. Çünkü gerek ihbar hakkının düzenlendiği CMK m. 158 gerekse suç bildirmeme suçunun düzenlendiği TCK m. 278 bir “suç” bildirmekten bahseder.

Bu noktada sorgulanması gereken durum ise, İçişleri Bakanlığının geliştirdiği “gereği yapıldı” uygulamasıdır. Nitekim ilgili uygulama, kişilerin gördüğü trafik kuralı ihlalini veya asayiş olayını Bakanlığa aktarması için geliştirilmiş bir platformdur ve asayiş olayına ve trafik kuralı ihlaline ilişkin çekilen görüntüler bu platform vasıtasıyla Bakanlığa iletilmektedir.⁴⁷ Kanımızca bu uygulamaya göndermek için “trafik kuralı ihlali” teşkil eden bir görüntünün *kayda alınması* - ilgili trafik kuralı ihlali dolayısıyla olayda bir suçun gerçekleştiği hal hariç olmak üzere, yani örneğin bir trafik kuralı ihlali neticesinde taksirle yaralama veya taksirle öldürme suçunun olduğu hal gibi durumlar hariç- eğer çekilen görüntülerde kişinin özel hayatına müdahale

⁴⁷ NTV, ‘Trafikte yeni dönem: "Gereği yapıldı" mobil uygulaması nedir, nasıl indirilecek?’ (12 Ekim 2025) <https://www.ntv.com.tr/galeri/turkiye/trafikte-yeni-donem-geregi-yapildi-mobil-uygulamasi-nedir-nasil-indirilecek,87AbK0Edz0GAfpuLZAltfw> erişim tarihi 17 Ocak 2026.

teşkil eden bir husus, örneğin görüntüsü⁴⁸ gözükmekte ise, özel hayatın gizliliğini ihlal suçunun tipikliğini oluşturacaktır. Nitekim kabahat olan trafik suçları gerçek anlamda suç değildir ve kabahatler ne CMK m. 158 kapsamındaki ihbar hakkı ne de TCK m. 278 kapsamındaki suçu bildirme emri kapsamında değerlendirilebilir. Çünkü bu iki madde sadece bir “suç” söz konusu olduğunda uygulanabilir niteliktedir. Yani trafik kuralı ihlalini bildirmek için kişinin görüntüsünü fotoğraf/video *kaydına almak* fiili için hukukumuzda herhangi bir hukuka uygunluk sebebi bulunmamaktadır.⁴⁹ İlgilinin rızası ile alınmış kayıtların ise bu uygulama üzerinden Bakanlığa iletilmesi TCK m. 128 kapsamında iddia ve savunma hakkı çerçevesinde değerlendirileceğinden hukuka uygun olacaktır.⁵⁰ Aynı durum “bir suç işlendiğini göstermeyen” asayiş olaylarına ilişkin çekilen kayıtlar için de geçerlidir. Nitekim bu kayıtlar “bir suç işlendiğini göstermiyor” ise- örneğin bir kabahatin işlendiğini gösteriyor ise- bu görüntüleri kayıt altına almak suç teşkil edecektir. Çünkü bir kabahati bildirmek için fotoğraf/video *çekmek*⁵¹

⁴⁸ Ancak görüntüde yalnızca araç plakasının görünmesi halinde bu verinin kişisel veri olmadığını düşünmekteyiz. Nitekim bu görüntüler, kişinin değil plakanın karıştığı bir hususu ortaya koymaktadır.

⁴⁹ TCK m. 128’de yer alan iddia ve savunma hakkı da bu kapsamda değerlendirilemez. Nitekim ilgili maddede her ne kadar “*idari makamlar nezdinde yapılan yazılı veya sözlü başvuru, iddia ve savunmalar kapsamında, kişilerle ilgili olarak somut isnatlarda ya da olumsuz değerlendirmelerde bulunulması halinde isnatta bulunan kişiye ceza verilmeyeceği*” düzenleniyor ise de, kanımızca “kayıt yapmanın” bu madde kapsamında kalacak şekilde değerlendirilmesi mümkün değildir. 128. maddenin yorumlanması suretiyle “somut isnatlarda bulunmanın bir hak olduğu” neticesine dolaylı olarak pek tabii varılabilecektir. Ancak bu tespit, yani somut isnatlarda bulunmanın TCK m. 128’de düzenlenmiş olan bir hak olduğu tespiti, “somut isnatlarda bulunma hakkının, kayıt almayı da kapsadığı” şeklinde geniş yorumlanamaz. Nitekim bu madde ile sağlanmak istenen şey, ceza tehdidi yüzünden somut isnatlarda bulunmaktan kaçınılmasını önlemek, yani ceza tehdidi altında olmadan “rahat rahat somut isnatlarda bulunabilmeyi” sağlamaktır. Kayıt yapmanın ise bu madde kapsamında değerlendirilmesi, maddenin amacına hizmet eden bir durum değildir. Çünkü kayıt yapmanın “rahat rahat somut isnatta bulunmaya” bir etkisi yoktur. Bu kapsamda “kayıt yapmanın” somut isnatlarda bulunma hakkının etkin şekilde kullanılmasını sağlayacak bir davranış olduğu da iddia edilemeyecektir. Çünkü kayıt yapmak, “ceza tehdidi olmaksızın rahat rahat somut isnatlarda bulunmak” için gerekli bir faaliyet olarak değerlendirilemez. Nitekim inandırıcılığı arttıran bir eylem olan kayıt yapma eylemi ile aklındaki korkmadan söylemeyi koruyan iddia ve savunma hakkı arasında doğrudan bir bağlantı yoktur. Dolayısıyla ifade edilmelidir ki, TCK m. 128’de düzenlenen iddia ve savunma hakkı, kayıt yapmayı kapsamaz. Detaylı bilgi için bkz. “Yargıtay uygulamasının değerlendirilmesi” başlığı altındaki açıklamalar. Anayasa m. 36 da trafik kural ihlalini kayda almayı haklı kılacak bir durum yaratmaz. Nitekim ilgili maddede yalnızca *yargı mercileri önünde* davacı veya davalı olarak iddia ve savunma yapmaktan bahsedilmektedir.

⁵⁰ Kayıtların yetkili mercilere teslim edilmesi fiilleri dolaylı da olsa TCK m. 128’de düzenlenmiş olan iddia ve savunma hakkı kapsamında değerlendirilebilecektir. Nitekim kayıtların yetkili mercilere teslim edilmesi fiilleri ile aklındaki korkmadan söylemeyi koruyan bu hak arasında bir bağlantı olduğu söylenebilir. Çünkü kayıtları verme, söylemenin sözle değil görüntü ile yerine getirilmesidir.

⁵¹ Örneğin 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu’nun 21. maddesi uyarınca “*bir hayvana çarpan ve ona zarar veren sürücü, onu en yakın veteriner hekime götürmek veya götürülmesini sağlamak zorundadır.*” Aynı kanununun 28/1-1. maddesine göre bu

konusunda hukukumuzda herhangi bir hukuka uygunluk sebebi bulunmamaktadır. İlgili kayıtların “bir suç işlendiğini göstermesi” halinde ise gerek fotoğraf/video çekme gerekse çekilen görüntüleri yetkili mercie verme fiilleri yukarıda anlatıldığı üzere CMK m. 158 ve TCK m. 278’de yer alan hukuka uygunluk sebepleri kapsamında kalacak ve suç teşkil etmeyecektir. Bu noktada tartışılması gereken husus, bu uygulamayı kullanarak kabahati fotoğraf/video kaydına alan ve bu kayıtları yetkili mercie ilgili uygulama üzerinden gönderen kişilerin özel hayatın gizliliğini ihlal suçundan sorumlu olup olmayacaklarıdır. Kanımızca burada TCK m. 30/4’te yer alan “işlediği fiilin haksızlık oluşturduğu hususunda kaçınılmaz bir hataya düşen kişi, cezalandırılmaz.” hükmü uygulanarak bir neticeye varılmalıdır. Görüldüğü üzere ilgili madde ancak “kaçınılmaz” bir hatanın varlığı halinde, işlediği fiilin haksızlık oluşturduğunu bilmeyen kişinin cezalandırılmamasını emretmektedir. Kanımızca kabahati fotoğraf/video kaydına alan ve bu kayıtları ilgili uygulama üzerinden yetkili mercie gönderen kişilerin özel hayatın gizliliğini ihlal suçu açısından içinde buldukları hal, kaçınılmaz bir hata halidir. Nitekim devlet, kendi uygulaması üzerinden bu fiillerin yapılmasına izin verildiğini basın yayın organları vasıtasıyla⁵² açıklamıştır. Öyleyse trafik suçunu ya da başka bir kabahati fotoğraf/video kaydına alan ve bu kayıtları ilgili uygulama üzerinden yetkili mercie gönderen kişilerin özel hayatın gizliliğini ihlal suçundan TCK m. 30/4 gereği cezalandırılmayacakları neticesine varılmalıdır. Ancak 30/4 hükmü bir hukuka uygunluk sebebi teşkil etmediğinden, bu kişilerin fiillerinin halen daha hukuka aykırı olduğu ve bu hukuka aykırı fiilleri dolayısıyla kabahati fotoğraf/video kaydına alan ve bu kayıtları ilgili uygulama üzerinden yetkili mercie gönderen kişilerin özel hukuk itibarıyla tazminat sorumluluklarının devam ettiği neticesine varılmak zorundadır.

B- OLAYDA TESADÜFİ BİR KARŞILAŞMA OLMALIDIR

“Bir suçun işlendiğini öğrenme hali” kapsamında bir kişinin ses/görüntü kayıtlarının çekilmesi fiilinin hakkın icrası ya da kanunun emrini ifa hukuka uygunluk sebebi kapsamında değerlendirilebilmesi için ayrıca bunun tesadüfi bir karşılaşma olması, yani kaydı alan kişinin tamamen rastlantı sonucu bir suçun işlendiğini öğrenmesi ve bunu ihbar edebilmek için delil muhafazasını sağlamak adına olayı kayıt altına alması da gerekir. Yani kişinin bir suçun işlenip işlenmediğini araştırması ve bu araştırma neticesinde bir suçun işlendiğini öğrenmesi ve bunu ihbar edebilmek için delil muhafazasını sağlamak adına başka birinin görüntüsünü ya da sesini kayda alması halinde ilgili araştırmayı yapan ve kaydı tutan kişi burada bahsi geçen hukuka uygunluk sebeplerinden faydalanamayacaktır. Çünkü yukarıda da aktarıldığı üzere, durup dururken “acaba bu kişi suç işliyor mu” diye onu sistematik olarak izlemek, yani kişilerin neler yapıyor olduklarını sadece araştırmak dahi özel hayata müdahale teşkil edecek bir davranıştır ve bu müdahaleyi haklı kılacak bir hukuka uygunluk sebebi kanunumuzda yer almadığı için, ne ihbar hakkının icrası ve suçu bildirmeye ilişkin kanunun emrini ifa ne de iddia ve

yükümlülüğü yerine getirmeyen kişilere hayvan başına 1.500 TL idari para cezası verilir. Görüldüğü üzere bir hayvana çarpmak, kabahattir. Çünkü idari para cezası ile yaptırım altına alınmıştır.

⁵² NTV (n 47).

savunma hakkının icrası şeklinde karşımıza çıkan hukuka uygunluk sebepleri “delili araştırıp bulmayı ve sonra kaydetmeyi” kapsar şekilde yorumlanamaz, ilgili davranışlar TCK m. 134’te düzenlenmiş olan özel hayatın gizliliğini ihlal suçu kapsamında suç olarak değerlendirilecektir.

Bu noktada bir suçun faili ya da mağdurunun kendi dava dosyasıyla ilgili bir durum için dahi olsa bu “hakka” sahip olmadığının vurgulanması gerekir. Nitekim araştırma yapma fiilini ne ihbar hakkı ne suç bildirme emri ne de TCK m. 128’de düzenlenmiş olan iddia ve savunma hakkı kapsamlarına almamaktadır. Çünkü gerek ihbar hakkının gerekse suç bildirme emrinin düzenlendiği hükümlerde hak ve emir suçun yetkili mercilere bildirilmesi ile sınırlıdır. Araştırma yapma yetkisinin CMK m. 160’ta yalnızca belli şartlar altında ve savcıya verildiği dikkate alındığında ne ihbar hakkının ne de suç bildirme emrinin düzenlendiği hükümlerin araştırma yapmayı da kapsar şekilde yorumlanması kanımızca mümkün değildir. Aynı şekilde TCK m. 128’de düzenlenmiş olan iddia ve savunma hakkının da, bu madde ile sağlanmak istenen şeyin ceza tehdidi yüzünden somut isnatlarda bulunmaktan kaçınılmasını önlemek yani ceza tehdidi altında olmadan “rahat rahat somut isnatlarda bulunabilmek” olduğu dikkate alındığında, araştırma yapmayı “hak olarak” kapsar şekilde yorumlanması kanımızca mümkün gözükmemektedir.

Ancak failin ya da mağdurun kendi dosyası ile ilgili araştırma yapması pek tabii *zorunluluk hali* kapsamında ele alınabilecektir. Dolayısıyla zorunluluk halinin şartlarının sağlanması durumunda kendi dava dosyası ile ilgili araştırma yapan suç faili ya da mağdur, araştırma fiili sebebiyle oluşan özel hayatın gizliliğinin ihlali suçlarından cezalandırılmayacaktır. Çünkü zorunluluk hali cezayı kaldıran bir müessesedir.⁵³ Ancak ifade edilmelidir ki, fail ya da mağdur sıfatını haiz kişi bu araştırma neticesinde delil elde ederse bu deliller hukuka aykırı delil olduğu için hükme esas alınır şekilde dosyada değerlendirilemeyecektir. Çünkü zorunluluk hali yalnızca cezalandırılmamayı sağlayan bir kurumdur, bir hukuka uygunluk sebebi değildir.⁵⁴ Dolayısıyla olayda zorunluluk halinin olduğu durumda dahi suçun oluştuğunu kabul etmek gerekir, nitekim olayda bir hukuka uygunluk sebebi yoktur. Öyleyse zorunluluk hali kapsamında elde edilmiş bir delil varsa, suç ile elde edilmiş bir delil vardır ve bu delil hukuka aykırı şekilde elde edilmiş delil olduğundan hükme esas alınmaz. Dolayısıyla vurgulanmalıdır ki, doğru olan kendi dosyası ile ilgili araştırma yapmak isteyen suç faili ya da mağdurun bu konuda savcıdan yardım istemesi ve ilgili araştırmayı savcı eli ile yapmasıdır.

⁵³ Zorunluluk hali TCK m. 25/2 ‘de düzenlenmiştir. Buna göre “Gerek kendisine gerek başkasına ait bir hakka yönelik olup, bilerek neden olmadığı ve başka suretle korunmak olanağı bulunmayan ağır ve muhakkak bir tehlikeden kurtulmak veya başkasını kurtarmak zorunluluğu ile ve tehlikenin ağırlığı ile konu ve kullanılan vasıta arasında orantı bulunmak koşulu ile işlenen fiillerden dolayı faille ceza verilmez.”

⁵⁴ Bkz. Akbulut (n 3) 773 (Mazeret sebebidir); Özgenç (n 3) 479 vd.; Hakeri (n 3) 384. Zorunluluk halini bazen hukuka uygunluk sebebi bazen de kusuru kaldıran hal olarak gören görüş için bkz. Öztürk/Erdem (n 3) 282 vd.; Centel/Zafer/Çakmut (n 3) 326. Zorunluluk halinde kalan kişinin işlediği fiilin hukuken meşru görülmemeyeceğine ilişkin olarak bkz. Koca/Üzülmez (n 3) 348.

Peki kanunumuz başkasının ne yapıyor olduğunu araştırmaya hiç mi müsaade etmemektedir? İfade edilmelidir ki başkasının neler yapıyor olduğunun izlenmesini sağlayan bazı faaliyetler koruma tedbirleri olarak CMK'da düzenlenmiştir. Bu kapsamda kolluk duruma göre gerekli hâkim kararını ya da savcı emrini aldığı anda iletişimin dinlenmesi (CMK m. 135), teknik araçlarla izleme (CMK m. 140), gizli soruşturmacı atanması (CMK m. 139) gibi tedbirlerle şüphelinin ne yapıyor olduğunu denetleyebilir durumdadır. Ancak ilgili tedbirlerin düzenlendiği maddelere bakıldığında görülmektedir ki, bu tedbirler yalnızca şüpheli konumunda olan kişiler aleyhine uygulanabilmekte ve bu tedbirleri uygulayan kişi yalnızca kolluk olabilmektedir. Aynı şekilde başkasının ne yapıyor olduğunun araştırılmasına müsaade eden bir madde olarak savcının genel araştırma yetkisini düzenleyen CMK m. 160'ta da suç işlendiğine ilişkin şüpheli bir durumda araştırma yapma yetkisinin ancak belli şartlar altında ve yalnızca savcılığa/kolluğa verildiğine dikkat çekilmelidir. Öyleyse kanunda böylesi koruma tedbirlerinin düzenlenmiş olduğundan bahisle, vatandaşın vatandaşı hukuka uygun şekilde izleyebilir ya da denetleyebilir durumda olduğunu söylemek mümkün değildir. Bir anlamda vatandaşın vatandaşı izlemesine izin verme olarak nitelendirilebilecek dedektiflik kurumu da hukukumuzda bulunmamaktadır. Öyleyse yapılması gereken tespit şudur: “herhangi bir kişinin” başkasının görüntüsünü ya da sesini rızası dışında kayda alması fiilinin hukuka uygun olabilmesi için olayda rastlantısal “bir suç öğrenme” halinin var olması ve kayıtların bu şekilde oluşturulmuş olması gerekir. Ayrıca kayıtların “yetkili makama suç bildirimini yapmak amacıyla” oluşturulmuş olması da pek tabii gerekecektir. Çünkü başkasına ait sesi/görüntüyü kayıt altına alma fiilini hukuka uygun kılan sebepler, yukarıda anlatıldığı üzere, CMK m. 158 ve TCK m. 278'de düzenlenmiş olan ihbar hakkı ve suçu bildirme emridir ki bu maddelerde suçun yetkili merciye bildirilmesi söz konusudur.

Olayda “bir suç öğrenme” halinin var olduğu, kayıtların *rastlantısal şekilde* oluşturulduğu ve ayrıca kayıtların “yetkili makama suç bildirimini yapmak amacıyla” alındığı durumda ses/görüntü kayıtlarını alan kişinin fail ya da mağdur olup olmadığı ise önemli değildir. Nitekim herhangi bir kişinin suçu bildirme/ihbar etme için sahip olduğu bu yetkinin fail ve mağdur sıfatını haiz bir kişi tarafından ya da herhangi bir içerik üreticisi tarafından veyahut eşinin telefonda hakaretine uğrayan diğer eş tarafından da kullanılacağı açıktır. Yani bir suçun faili ya da mağduru sıfatını haiz kişiler, kendi ilgili oldukları yargılama kapsamında kullanılacak bir suç bilgisi ile rastlantısal şekilde karşılaştıklarında onu kayıt altına alabilecekleri gibi, pek tabii bir suçun mağduru ya da faili, kendi dosyaları dışındaki başka bir suç fiili için de aynı şekilde kayıt alma hakkına CMK m. 158'de düzenlenmiş olan ihbar hakkı ya da TCK m. 278'te düzenlenmiş olan suçu bildirme emri dolayısıyla sahiptirler. Herhangi bir içerik üreticisi ya da hakarete uğrayan kişi de herkes gibi “bir suç öğrenme” halinin varlığı dolayısıyla başkasının görüntüsünü ya da sesini rızası dışında kayda alabilecektir. Ancak burada kayıt altına alma işleminin yetkili makama bildirmek amacıyla yapılması ve rastlantısal olması, yukarıda ifade ettiğimiz üzere, önem arz etmektedir. Kanımızca kim tarafından kayıt altına alınmış olursa olsun, kayıtların yetkili merciye sunulmak amacıyla alınmadığı durumlarda - örneğin taciz suçunu işleyen gencin annesine gösterilmek için kayıt alınırsa- olayda “bir suç öğrenme” halinin varlığı söz konusu olsa dahi, başkasının görüntüsünü/sesini kaydetme fiilinin özel hayatın gizliliğini ihlal

suçunu oluşturacağını söylemek gerekir. Çünkü böylesi bir fiil için ihbar hakkının ya da suçu bildirme emrinin hukuka uygunluk sebebi oluşturduğu iddia edilemez. Bu fiil başka bir hukuka uygunluk sebebinin korumasından da kanımızca yararlanmamaktadır. Kayıtların kamusal alanda alınmış olması da bu noktada herhangi bir önem arz etmeyecektir. Nitekim özel hayat, kamusal alanda da devam etmektedir ve olayda hedefli ve sistematik bir kayda alma söz konusudur. Dolayısıyla taciz suçunu işleyen gencin annesine gösterilmek amacıyla suç işlerken görüntüsünün alınması halinde, taciz suçunu işleyen failin özel hayatının ihlali söz konusu olacak ve suç oluşacaktır.

Böylesi bir durumda, yani olayda bir suç öğrenme halinin var olduğu ancak ses/görüntü kayıtlarının yetkili makamlara sunulmak amacı dışında alındığı durumda, ilgili kayıtların “başkasına verildiği ya da kamuya ifşa edildiği” haller ile ilgili olarak ise ayrıca değerlendirme yapılmalıdır: Olayda bir suç öğrenme halinin var olduğu ancak kayıtların yetkili makamlara sunulmak amacı dışında alındığı durumda ilgili görüntüler/sesler bir de yetkili merciler dışında başkasına verilir ya da kamuya ifşa edilirse olayda ayrıca bir özel hayat ihlali daha oluşacaktır. Yani kamusal alanda dahi olsa ve “bir suç öğrenme” halini dahi gösterse, yetkili makamlara sunulmak amacı taşııyorsa ilgili görüntüleri/sesleri kayda almak ve bu kayıtları başkasına vermek ya da kamuya yaymak ayrı ayrı özel hayatın gizliliğini ihlal suçunu oluşturacaktır.⁵⁵ Bu kapsamda örneğin herhangi bir içerik üreticisi “bir suç öğrenme” hali ile karşılaştığında *sırf suç failini topluma rezil etmek için* bu görüntüleri *kayda alırsa*, kanımızca failin özel hayatına müdahale teşkil edecek bir fiil işlemiş olacak, dolayısıyla da içerik üreticisi özel hayatın gizliliğini ihlal suçundan sorumlu olacaktır. Bu gibi durumlarda kayıt alma sırasında kişide *yetkili makamlara sunma amacının var olup olmadığı* tespitinde belirsizlik yaşanabileceği pek tabii iddia edilebilecektir. Bu durumda fail lehine yorum yapılarak kayıt alma sırasında kişide *yetkili makamlara sunma amacının var olduğu* kabul edilmelidir. Bu içerik üreticisi aldığı görüntüleri *sırf suç failini topluma rezil etmek için* başkasına verdiğinde ya da kamuya yaydığına özel hayatın gizliliğini ihlal suçunu bir kez daha işlemiş olacaktır.

Olayda “bir suç öğrenme” halinin olmadığı durumda kanımızca, bir başkasını gizlice kayda alma ve bu kayıtları başkasına verme fiilleri herhangi bir hukuka uygunluk sebebi kapsamında değerlendirilemez ve özel hayatın gizliliğinin ihlali suçunu oluşturur. Bu kapsamda örneğin dedelerin camide sarılıp oturduğunu uzaktan kayda alan ve bunu kamuya “ne tatlılar” başlığı ile yayan içerik üreticisi dedelerin özel hayatına müdahale etmiştir ve özel hayatın gizliliğini ihlal suçundan sorumlu tutulmalıdır. Bu durum pek tabii delil elde etmek için araştırma yapan, sonra da yaptığı araştırma neticesinde görüntü/ses kaydı alan ve bu kayıtları başkasına veren kişi için de evleviyetle geçerlidir. Bu kapsamda örneğin kendisini dedektif olarak tanımlayan kişinin, bir damat adayını kız babasının talebi üzerine günlerce izleyip çeşitli kadınlarla fotoğrafladığı vakada dedektifin gerek damadı araştırma hareketi, gerek damadın görüntüsünü kayıt altına alma hareketi, gerekse de bu kayıtları kız babasına verme hareketi damadın özel hayatına müdahale oluşturan

⁵⁵ 56. dipnota bkz.

hareketlerdir⁵⁶ ve olayda bir hukuka uygunluk sebebi de bulunmadığı için bu müdahaleler ihlal niteliği kazanacak, kendisini dedektif olarak tanımlayan şahıs damadın özel hayatının gizliliğini ihlal suçundan sorumlu tutulacaktır.

Benzer bir değerlendirme özel hukuk davasında delil elde etmek için araştırma yapan ve yaptığı araştırma neticesinde başkasına ait sesleri/görüntüleri kayıt altına alan kişi için de geçerlidir. Örneğin aldatma temelli boşanma davasında iddiasını ispat etmek isteyen eş, aldatan eşi takibe alarak sevgilisi ile görüntüsünü kayıt altına aldığında bu fiil de aldatan eşin özel hayatının gizliliğini ihlal edecektir. Nitekim gerek başkasını takibe almak gerekse onun görüntülerini kayda almak özel hayata müdahaledir ve olayda bu müdahaleyi hukuka uygun hale getiren bir hukuka uygunluk sebebi bulunmadığı için müdahaleler ihlal niteliği kazanır ve özel hayatının gizliliğini ihlal suçunu oluşturur. Ancak pek tabii bu durum, yani diğer eşi takip etme ve kayda alma, zorunluluk hali kapsamında değerlendirilebilir ve cezasız bırakılabilir niteliktedir. Nitekim kayıt alan eş, özel hukuk davasında ispat yükümlülüğü altındadır⁵⁷ ve kendisini davayı kaybetme tehlikesinden korumak istemektedir.⁵⁸ Fakat bu, elde edilen delili hukuka uygun kılmayacaktır. Çünkü zorunluluk hali bir hukuka uygunluk sebebi değildir. Yani olayda zorunluluk hali varsa da fiil hukuka aykırıdır ve suç oluşur. Dolayısıyla zorunluluk hali altında da olsa elde edilen deliller suçtan elde edilmiştir ve bu deliller, hukuka aykırı yoldan elde edilen deliller olarak özel hukuk davasında ispat vasıtası olarak kullanılamaz.⁵⁹

İfade edilmelidir ki, Anayasa m. 36'da "*Herkes, meşrû vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir*" şeklinde düzenlenmiş olan hüküm de özel hukuk davasında delil elde etmek için başkasının hayatı hakkında araştırma yapan ve yaptığı araştırma neticesinde başkasının görüntüsünü/sesini kayıt altına alan kişi için hukuka uygunluk sebebi teşkil etmeyecektir. Yani aldatma temelli boşanma davasında iddiasını ispat etmek isteyen eşin, aldatan eşi takibe alarak sevgilisi ile görüntüsünü kayıt altına alması halinde kayıt alan eşin hukuka uygun davrandığı, dolayısıyla da elde ettiği delillerin hukuka uygun olduğu ve ilgili davada ispat vasıtası olarak kullanılabilceği Anayasa'nın 36. maddesi referans

⁵⁶ Bu noktada pek tabii hareket teklifi kurumundan faydalanılarak olayda tek hareketin mi olduğu konusu tartışılabilir ve failin tek hareketinin söz konusu olduğu neticesine varılırsa, faile tek ceza verilebilir. Hareket teklifi ile ilgili olarak bkz. Öztürk/Erdem (n 3) 387; Centel/Zafer/Çakmut (n 3) 518 vd.; Akbulut (n 3) 1022 vd.

⁵⁷ Özel hukuk davalarında ispat yükü, HMK m. 190'da düzenlidir. Buna göre "*İspat yükü, kanunda özel bir düzenleme bulunmadıkça, iddia edilen vakıya bağlanan hukuki sonuçtan kendi lehine hak çıkaran tarafa aittir.*"

⁵⁸ "*Zorunluluk halinden söz edilebilmesi için öncelikle bir tehlike mevcut olmalıdır (...)* Tehlikenin kişinin gerek kendisine gerek başkasına ait bir hakka yönelik olması gerekir (...) tehlikenin yönelebileceği kişiye ait değerler arasında bir sınırlandırma yapılmamıştır. Bu itibarla (...) kişinin şerifine, mal varlığına (...) yönelik tehlikelere karşı zorunluluk hali mümkün olabilecektir." Bu konuda bkz. Koca/Üzülmez (n 3) 349-350; Öztürk/Erdem (n 3) 285-286; Centel/Zafer/Çakmut (n 3) 329; Akbulut (n 3) 777; Dönmezer vd. (n 29) 369 vd. Bu kapsamda "davayı kaybetme tehlikesi" de pek tabii zorunluluk hali kapsamında değerlendirilebilecektir.

⁵⁹ Anayasa m. 38/6: "*Kanuna aykırı olarak elde edilmiş bulgular, delil olarak değerlendirilemez.*"

gösterilerek de iddia edilemeyecektir. Çünkü bu hükümde yer alan “meşru vasıta ve yollardan” ifadesi, başkasının hayatı hakkında araştırma yapan ve yaptığı araştırma neticesinde kayıt alan kişinin fiilinin bu madde kapsamında değerlendirilmesine engel teşkil etmektedir. Nitekim aldatan kocasını sevgilisiyle gizlice videoya çeken ve bu kayıtları boşanma davasında mahkemeye delil olarak sunan kadının videoya çekme fiilinin “meşru bir vasıta ve yol” teşkil ettiği söylenemeyecektir. Dolayısıyla “bir suç öğrenme” halinin bulunmadığı durumda kanımızca, bir başkasını gizlice kayda alma ve bu kayıtları başkasına verme fiilleri herhangi bir hukuka uygunluk sebebi kapsamında değerlendirilemez ve özel hayatın gizliliğinin ihlali suçunu oluşturur. Ancak oluşan bu suç koşulları varsa zorunluluk hali kapsamında değerlendirilerek, cezasız bırakılabilecektir. Bununla birlikte oluşan suçun cezasız bırakılmasının, kayıtların delil olması üzerinde herhangi bir olumlu etkisinin bulunmayacağına tekrar vurgu yapılmalıdır. Nitekim o kayıtlar suçtan elde edilmiş kayıtlardır ve hukuka aykırı yolla elde edildikleri için hükme esas alınamazlar.

Olayda “bir suç öğrenme” hali olmamakla birlikte -örneğin özel hukuk davasında- kayıtların hukuka uygun şekilde elde edildiği, örneğin karşı tarafın rızası ile video kaydının oluşturulduğu bir durumda, bu kayıtların verilmesi fiili ise HMK m. 190’da düzenlenmiş olan ispat hakkı ve Anayasa m 36’da düzenlenmiş olan iddia ve savunma hakkı üzerinden hukuka uygun kabul edilmelidir. Ancak bu hakların da “*kayıtları verme fiilini*” yalnızca yetkili merciye yapıldığında hukuka uygun kıldığına dikkat etmek gerekir. Bu kapsamda rıza ile oluşturulmuş aile içi huzursuzluk görüntüleri, boşanma davasında geçimsizliğin ispatı için HMK m. 190 ve Anayasa m.36 kapsamında hukuka uygun olarak yargı merciine verilebilecek ve kayıtlar delil olarak kullanılabilirler.⁶⁰

SONUÇ

Başkasına ait görüntüleri ve sesleri kayda alma ve bu görüntü ve ses kayıtlarını verme fiillerini işleyen kişilerin hukuki sorumluluklarının belirlenmesinde kanımızca üç aşamalı bir değerlendirme yapılmalıdır.

1- Kayıt altına alma fiili: “Bir suç öğrenme” halinin olmadığı durumda, bir başkasının sesini/görüntüsünü gizlice kayda alma fiili herhangi bir hukuka uygunluk sebebi kapsamında değerlendirilemez ve özel hayatın gizliliğinin ihlali suçunu oluşturur. Nitekim durup dururken başkasını izlemek özel hayata müdahale teşkil eder ve bunun için hukuka uygunluk sebebi olmadığı sürece özel hayatın gizliliğini ihlal suçu olarak değerlendirilir. Kayıt altına alma fiili, olayda suç öğrenme hali bulunduğu ve kayıtlar yetkili merciye bildirim amacıyla rastlantısal şekilde alındığında ise hakkın icrası ve suçu bildirme emri şeklindeki hukuka uygunluk sebeplerinden yararlanır ve suç oluşturmaz, nitekim fiil hukuka uygundur. Olayda suç öğrenme halinin var olduğu fakat kayıt alırken suçu yetkili merciye bildirme amacının bulunmadığı- örneğin rezil etme amacının olduğu- durumda kayıt alma, hukuka uygun olmayacaktır. Çünkü bu şekilde bir kayıt almayı hukuka uygun kılan bir neden hukuk düzenimizde bulunmamaktadır.

⁶⁰ Aynı yönde bkz. Zeki Hafizoğulları ve Muharrem Özen, ‘Özel Hayata ve Hayatın Gizli Alanına Karşı Suçlar’ (2009) 67 *Ankara Barosu Dergisi* 13: “*Fiil hukuka aykırı olmalıdır. Hakkını kullanma halinde, fiil, hukuka uygundur. Örneğin, eşinin kendisine yazdığı mektupları, failin, boşanma davasında, geçimsizliğin kanıtı olarak mahkemeye sunması, kişinin hakkını kullanmasıdır, dolayısıyla davranışı suç oluşturmaz*”.

Aynı şekilde kayıtların rastlantısal şekilde alınmadığı, araştırarak alındığı durum için de bu sonuç geçerlidir. Nitekim araştırma yaparak kaydetme fiili için de hukuk düzenimizde bir hukuka uygunluk sebebi bulunmamaktadır.

2- İlgili kaydın verilmesi fiili: Suç öğrenme durumunun ve yetkili mercie bildirme amacının olduğu ve kayıtların rastlantısal şekilde alındığı durumda, kayıtları yetkili mercie verme fiilleri için ihbar hakkının icrası ve suçu bildirme emri şeklinde hukuka uygunluk sebepleri bulunmaktadır.

Suç öğrenme halinin bulunmadığı durumda ise, örneğin olayda bir kabahat için bildirim yapıyor ve bu bildirim çerçevesinde kayıtlar veriliyorsa TCK m. 128, özel hukuk davasında bir husus ispat edilmeye çalışılıyorsa HMK m. 190'da düzenlenmiş olan ispat hakkı ve Anayasa m. 36'da düzenlenmiş olan iddia ve savunma hakkı dolayısıyla "görüntü/ses kayıtlarını verme" fiili hukuka uygun kabul edilmelidir. Dikkat edilmelidir ki, olayda bir suç öğrenme halinin bulunmadığı durumda ihbar hakkı ya da suçu bildirme gibi hukuka uygunluk sebepleri uygulama alanı bulamayacaktır. Ayrıca "*kayıtları verme fiili*" yalnızca ilgili kanunlarda geçen yetkili mercilere yapıldığında bu hakların kapsamında kalacak ve hukuka uygun kabul edilecektir. Kayıtların yetkili merci dışında başkasına verilmesi fiili ise, örneğin kabahat teşkil eden bir fiili işleyen kişinin annesine verilmesi, hukuka aykırı bir fiildir ve özel hayatın gizliliğinin ihlali suçunu oluşturur. Çünkü bu koşullarda kayıtları verme fiillerine uygulanabilecek bir hukuka uygunluk sebebi hukuk düzenimizde bulunmamaktadır.

3- İlgili kaydın kamuya ifşa edilmesi fiili: Suç öğrenme durumunun ve yetkili mercie bildirme amacının olduğu ve kayıtların rastlantısal şekilde alındığı durumda, hukuka uygunluk sebebi yalnızca bu kaydın alınması ve yetkili mercie verilmesi fiili ile sınırlıdır. Dolayısıyla da ancak yetkili mercie verme fiili hukuka uygun olur, kamuya ifşa etme fiili hukuka uygun olmaz. Aynı şey olayda suç öğrenme halinin bulunmadığı durumda, örneğin olayda bir kabahat varsa ya da özel hukuk davasında bir husus ispat edilmeye çalışılıyorsa da geçerlidir. Nitekim burada da kayıtların verilmesi fiili kayıtların yalnızca yetkili mercie verilmesi halinde Anayasa m. 36'daki iddia ve savunma hakkı, HMK m. 190'da düzenlenmiş olan ispat hakkı ya da TCK m. 128'deki iddia ve savunma hakkı çerçevesinde hukuka uygun olacaktır. Bu noktada ilgili kayıtları kamuya ifşa eden kişinin sorumluluğu, eğer kamuya yayma konusunda kişinin taksiri var ise, TCK m. 27/1 kapsamında belirlenmelidir. Görüntülerin kamuya yayılmasında kişinin kastı olduğunda ise, görüntüleri kamuya ifşa eden kişi, özel hayatın gizliliğinin ihlali suçundan sorumlu tutulacaktır.

KAYNAKÇA

- Akbulut B, *Ceza Hukuku Genel Hükümler* (12. baskı, 2025).
- Akıncı F, 'Lekelenmeme Hakkı' (2020) 11(43) *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*.
- Akşin N, *Özel Hayatın Gizliliğini İhlal Suçu (TCK m 134)* (Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi 2025).
- Aktaş B, *İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi ve Yargıtay Kararları Açısından Özel Hayatın Gizliliğini İhlal Suçu* (2017).
- Centel N, Zafer H ve Çakmut Ö, *Türk Ceza Hukukuna Giriş* (11. baskı, 2020).
- Doğan PB, 'Çatışan İki Değer: Haber Verme Hakkı ve Kişilik Hakkı' (2014) 4 *Ankara Barosu Dergisi*.
- Dönmezler S vd., *Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku*, Cilt 2 (15. baskı, 2021).
- Erdağ AI, 'İletişimin Denetlenmesi Kapsamında İki Önemli Sorun Olarak: Mağdurun İletişiminin Tespiti ve İletişimin Mağdur Tarafından Kaydedilmesi' (2011) 92 *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*.
- Eroğlu T, *Özel Hayatın Gizliliğini İhlal Suçu (TCK m 134)* (Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi 2011).
- Esser R, 'Art 8 EMRK' in Ewald Löwe ve Werner Rosenberg (ed), *Löwe/Rosenberg StPO Band 11 EMRK/IPBPR* (26. baskı, 2012).
- Frowein JA, 'Art 8 EMRK' in Jochen Abr Frowein ve Wolfgang Peukert (ed), *Europäische Menschenrechtskonvention (EMRK) Kommentar* (3. baskı, 2009).
- Gollwitzer W, *Menschenrechte im Strafverfahren: MRK und IPBPR Kommentar* (2005).
- Hafizoğulları Z ve Özen M, 'Özel Hayata ve Hayatın Gizli Alanına Karşı Suçlar' (2009) 67(4) *Ankara Barosu Dergisi*.
- Hakeri H, *Ceza Hukuku Genel Hükümler* (28. baskı, 2023).
- İplikçi B, *Özel Hayatın Gizliliğini İhlal Suçu* (Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi 2022).
- Kaymaz S, *İletişimin Denetlenmesi* (4. baskı, 2015).
- Koca M ve Üzülmüş İ, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler* (14. baskı, 2021).
- Kurt ET, *Özel Hayatın Gizliliğini İhlal Suçu (TCK m 134)* (Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi 2022).
- Özen M ve Köksal A, 'Suçsuzluk Karinesi Bağlamında Soruşturmaya Yer Olmadığı Kararı' (2019) 68(1) *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*.
- Özgenç İ, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler* (17. baskı, 2021).
- Öztürk B ve Erdem MR, *Uygulamalı Ceza Hukuku ve Güvenlik Tedbirleri Hukuku* (20. baskı, 2020).
- Pätzold J, 'Art 8 EMRK' in Ulrich Karpenstein ve Franz C Mayer (ed), *EMRK: Konvention zum Schutz der Menschenrechte und Grundfreiheiten Kommentar* (2. baskı, 2015).
- Sağlam F, 'Türk ve Alman Anayasa Hukukları Açısından Gizli Ses Kaydı' (1975) 30(1) *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*.
- Şen E, *Türk Hukuku'nda Telefon Dinleme, Gizli Soruşturmacı, X Muhabir* (6. baskı, 2013).
- Türkel N, *Özel Hayatın Gizliliğini İhlal Suçu* (Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi 2019).
- Ünver Y ve Hakeri H, *Ceza Muhakemesi Hukuku* (24. baskı, 2025).

Yıldız A K, 'Ses ve/veya Görüntü Kayıtlarının İspat Fonksiyonu' (2006) 2 *Ceza Hukuku Dergisi*.

Yılmaz Y, 'Masumiyet Karinesi ile Basının Haber Verme Hakkı Arasındaki İlişkinin Ceza Hukuku Bağlamında İncelenmesi' (2025) 74(2) *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*.

Zafer H, *Özel Hayatın ve Hayatın Gizli Alanının Ceza Hukukuyla Korunması* (TCK m 132-134) (2010).